

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ Ο.Π.Ι.ΔΗ.Χ.: VSIAF_KMAVRI 6/7/2017

Συνεντεύκτριες: ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΣΙΑΦΑΚΑ (ΒΣ), ΝΑΣΗ ΣΙΑΦΑΚΑ (ΝΣ)

Αφηγητής: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΥΡΙΔΗΣ (ΚΜ)

Στην συνέντευξη παρεμβαίνει και η σύζυγός του

Απομαγνητοφώνηση: ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΧΡΙΣΤΟΥΛΑΚΗ 15/5/2020

Οι χρόνοι αναφέρονται στο ακουστικό αρχείο: VSIAF_KMAVRI_AUDIO και ίσως διαφέρουν ελαφρώς από το οπτικοακουστικό αρχείο: VSIAF_KMAVRI_VIDEO.

(ΒΣ) Καλησπέρα σας, είμαστε από την Ομάδα Προφορικής Ιστορίας του Δήμου Χαλανδρίου και ευχαριστούμε που δεχτήκατε να μας δώσετε μία συνέντευξη. Ας ξεκινήσουμε με τα προσωπικά σας στοιχεία. Πώς λέγεστε.

(ΚΜ) Και 'γω ευχαριστώ πολύ που καταδεχτήκατε, δεν ξέρω πώς να το πω, ας πούμε, που ήρθατε να κάνω αυτή την... την επαφή μαζί σας, ας πούμε, και γνωριζόμαστε έτσι κάπως καλύτερα, παρότι γνωριζόμαστε δεν έχουμε γνωριστεί κοντά, δηλαδή, από κοντά, δηλαδή. Ενώ είμαστε γείτονες, αυτό είναι το θέμα. Κοιτάζτε, να πω τ' όνομά μου, έτσι; Λέγομαι Κωνσταντίνος Μαυρίδης, ο πατέρας μου λεγόταν Λιάκος, η μητέρα μου Κυριακή. Η οποία γιορτάζει μεθαύριο, οι οποίοι πέθαναν και οι δυο τους. Εμείς..., εγώ έχω γεννηθεί στον Πειραιά. Και...

(ΒΣ) Πότε;

(ΚΜ) Το '25. Χίλια εννιακόσια είκοσι πέντε. Ήρθαμε εδώ, εδώ επάνω που είναι της Κατσαργύρη το σπίτι, το ξέρετε; Κατσαργύρη τη λένε Μαρία; Τέλος πάντων. Πιο πάνω από δω που βγαίνουμε στην ... το ξέρεις που ήταν το εργοστάσιο του Μποδοσάκη. Δεν ξέρω αν τον ξέρεις τον Μποδοσάκη, αν τον ξέρετε. Αν τον έχετε ακούσει.

(ΒΣ) Ναι.

(ΚΜ) Αυτός είχε εργοστάσιο κεραμικής, δεν ξέρω, πάντως ήταν εργοστάσιο, ο οποίο, δεν ξέρω πώς κι ο πατέρας μου και γνωρίστηκε κι ερχόταν και δούλευε εδώ. Και, αναγκαστικά, επειδή δούλευε εδώ, ήρθαμε και κατοικήσαμε, μείναμε εδώ. Εγώ εδώ πέρα απ' τον Πειραιά που γεννήθηκα εδώ μωρό ήρθα, δεν θυμούμαι τίποτα εδώ πέρα, ήρθα βρέφος, μωρό ήρθα εδώ πέρα. Και μείναμε εδώ. Τότε ήτανε τα πάντα ερημιά εδώ πέρα. Όποιος ήταν έξυπνος και είχε λεφτά θα 'παιρνε το καλύτερο μέρος εδώ πέρα στο Χαλάνδρι. Εν πάση περιπτώσει, πάνε αυτά, περάσανε.

(ΒΣ) Πώς βρεθήκατε στο Συνοικισμό;

(ΚΜ) Σας λέω ήρθαμε έτσι, ας πούμε.

00:01:58 - Ο πατέρας απ' τη Μικρά Ασία-Το θαύμα του Αγίου Ιωάννη του Ρώσου

(ΒΣ) Δεν ήταν ο πατέρας σας καταγωγή, από... Μικρά Ασία ...

(ΚΜ) Ο πατέρας μου από τη Μικρά Ασία, από το Προκόπιο, από την Καππαδοκία είμαι.

(ΒΣ) Μάλιστα

(ΚΜ) Απ' το Προκόπι! Απ' του Αγίου Ιωάννου του Ρώσου, το χωριό. Του Αγίου Βασιλείου το χωριό! Απ' το Προκόπι. Λοιπόν, κι όταν... κι όταν φέρανε το σκήνωμα του Αγίου Ιωάννου του Ρώσου, που λέμε, ήτανε μέσα στο ίδιο καράβι κι ο πατέρας μου, και η μητέρα μου! Και μάλιστα επειδή οι Τούρκοι, επειδή κάνει πάρα πολλά θαύματα ο Άγιος Ιωάννης εκεί, δεν αφήνανε τους Χριστιανούς να το πάρουνε, με το διωγμό που κάνανε. Και τι κάνανε εκεί οι πιο έξυπνοι και οι πιο... προύχοντες, που τα είχανε; Δωροδοκήσανε τους διάφορους φύλακες και τα λοιπά και τον βάλανε τον Άγιο, τον τυλίξανε σε ένα... σε είδος χαλιού! Στο χαλί μάλλον, ήτανε χαλιά, δηλαδή. Και έτσι τον εφέρανε, ας πούμε, εδώ, μεσ' στο πλοίο. Και απ' ότι μου έλεγε ο πατέρας μου τότε, ενώ ήτανε ησυχία η θάλασσα, γαληνεμένη, για μια στιγμή γίνεται τρικυμία! Πώς έτσι; Τρικυμία χωρίς λόγο και τα λοιπά, και είχε..., μας τα 'λεγε ο πατέρας μου αυτά. Και πήγε, λέει, και είπε στον καπετάνιο «Μήπως έχει γυρίσει το σκήνωμα του Αγίου; Κάτι έγινε!» Και πήγανε κάτω, πράγματι, στ' αμπάρι και βρήκαν τι είχε γίνει στο σκήνωμα του Αγίου, ανάποδα! Κι έγινε αυτή... Και μάλιστα μόλις το φέρανε στην κανονική του θέση, ηρέμησε η θάλασσα ! Ήρθαν, τέλος πάντων, ήρθαν εδώ πέρα.... *(Σύζυγος)-Από το θαύμα! Και μετά βγήκε στον Πειραιά ο πατέρας του.*

Στον Πειραιά! Εκεί στον Πειραιά. Μετά, ας πούμε, σας είπα, εκεί μείναμε. Τώρα δεν ξέρω πόσο μείναμε εκεί πέρα, εγώ στον Πειραιά γεννήθηκα το '25. Το 1925. Νοέμβριο. [-Θυμάστε και πού στον Πειραιά;] Στον Άγιο Διονύσιο. [-Μάλιστα.] [Ακατάληπτα] καιρούς εκεί στον Πειραιά. Και σας είπα, ότι επειδή δούλευε ο πατέρας μου εδώ στου Μποδοσάκη το εργοστάσιο, δεν ξέρω, πώς ήρθε και πώς μπορούσε, και εν πάση περιπτώσει, και ... καλός ο Θεός, δεν ξέρω πώς, και ήρθαμε και μείναμε εδώ. Αλλά όταν ήρθαμε εδώ εγώ ήμουνα μωρό, δεν ξέρω τίποτα πώς ήρθαμε και τι έγινε, ήμουνα μωρό, βρέφος δηλαδή, βέβαια...

(ΒΣ) Σ' αυτό το σπίτι; Σ' αυτή τη γειτονιά;

(ΚΜ) Όχι εδώ! Σ, στην άλλη γειτονιά μέναμε.

(ΒΣ) Πού; Καλογρέζης;

(ΚΜ) Εκεί! Ναι Καλογρέζης.

(ΒΣ) Στον Συνοικισμό τον άλλον!

00:04:15-: Ο «Συνοικισμός» και η συμπεριφορά των Χαλανδραίων

(ΚΜ) Δεν θέλω να λέω «Συνοικισμό» γιατί είναι κακή αυτή, ας πούμε, «Συνοικισμός» και «Συνοικισμός»! Γεράσαμε.. Όχι! Γεράσαμε, θα πεθάνουμε, γίναν τα παιδιά των παιδιών μας και τα λοιπά, κι ακόμα «Συνοικισμός» και «Συνοικισμός»! Εγώ κατά τη γνώμη μου, αυτό πρέπει να εκλείψει. Και δεν επιτρέπω ούτε και στο Δήμο που το λένε «Συνοικισμό». Τι θα πει «Συνοικισμός»; Τώρα «Συνοικισμός» κι άλλη μια φορά! Τι πράγματα είναι αυτά;

(ΒΣ) Είναι ιστορικό...

(ΚΜ) Μα.. όχι! Δεν είναι ιστορικό, αυτοί είναι ..., δεν ξέρω, πάντως εμένα δεν μ' αρέσει καθόλου! Καθόλου, δεν μ' αρέσει!

(ΒΣ) Το λέγανε «Νέο Χαλάνδρι»!

(ΚΜ) Νέο Χαλάνδρι! Έτσι! Νέο Χαλάνδρι! Όπως το λένε, Νέο Χαλάνδρι! Γιατί, τι θα πει «Συνοικισμός», δηλαδή! Γιατί «Συνοικισμός»; Νέο Χαλάνδρι! Δεν υπάρχει λόγος να λέμε «Συνοικισμός» ακόμα! «Συνοικισμός»!

(ΒΣ) Ναι. Να σας ρωτήσω....

(ΚΜ) Γιατί ξέρετε κατ' αυτόν τον τρόπο, δημιουργείται κάποια, ας πούμε έτσι, διάσταση, μεταξύ των ανθρώπων!

(ΒΣ) Ναι.

(ΚΜ) Ξέρετε τι μας κάνανε τότε οι ... οι... να το πω κι αυτό ...

(Σύζυγος)-Μην το λες!] Θα το πω! [

Ναι, ναι, όλα αυτά πρέπει να τα πούμε! Τα ξέρουμε.] Θα το πω. Οι Χαλανδραίοι εδώ, ορισμένα που τους ξέρω, και καλές οικογένειες εδώ, όταν ήμαστε εκεί στην άλλη γειτονιά, μας πετάγανε κεραμίδια σπασμένα και τούβλα! Γιατί ήμαστε πρόσφυγες!

(ΝΣ) Αυτό το έχουνε πει και σε άλλες...,

(ΒΣ) Μας το 'χουνε πει κι άλλοι!

(ΚΜ) Αυτό το έζησα, εγώ, αυτό!

(ΒΣ) Ναι, ε;

(ΚΜ) Αυτό το έζησα εγώ και τα ξέρω και τα πρόσωπα, οι οποίοι έχουν πεθάνει, αλλά ξέρω τις οικογένειες! Και λυπούμαι πάρα πολύ γι' αυτό γιατί ήτανε ... δείχνανε τον... ευσεβείς, ότι ήτανε άνθρωποι καλοί! Δεν ξέρω, και δεν μου άρεσε καθόλου αυτό, να πετάνε τούβλα και κεραμίδια σπασμένα, από την μάντρα, ας πούμε, προς εμάς. Γιατί; Εμείς δεν ήμαστε άνθρωποι δηλαδή; Και να πω και το άλλο; Δεν ξέρω αν είναι εγωιστικό! Ήρθαμε εδώ και τους ξυπνήσαμε, γιατί αυτοί ήτανε.... άστα, να μην επεκταθώ σ' αυτό το πράγμα. Εν πάση περιπτώσει!

(ΒΣ) Να τα πείτε, ό,τι έχετε στο μυαλό σας!

(Σύζυγος)- Άγιοι άνθρωποι ήτανε εγώ...

(ΚΜ) Πάντως εγώ, Μαρία, με συγχωρείς...

(ΒΣ) Δεν πειράζει...

(ΚΜ) Λοιπόν, αυτό έχω να σας πω, αυτό είναι μόνο γι' αυτό! Το να πετάνε κεραμίδια και τούβλα και αυτά, να μας πετάνε οι Χαλαντραίοι, οι ντόπιοι, δηλαδή ...

(ΒΣ) Ήσασταν μικρό παιδάκι.

(ΚΜ) Γιατί; Και να μας λένε «τουρκόσπορους» και τα λοιπά, επιτρέπεται; Είναι σωστά; Να μας..., να μας κοιτούσαν με μισό μάτι! Δεν είναι σωστά πράγματα αυτά! Όλοι οι άνθρωποι το ίδιο είμαστε! Όλοι οι άνθρωποι είμαστε γέννημα και θρέμμα του Θεού! Όλοι οι άνθρωποι το ίδιο είμαστε! Αυτό είναι κακό! Πάει περάσανε...

00:06:39 - Τα αδέρφια και η μητέρα

(ΝΣ) Να σας ρωτήσω και κάτι. Είχατε αδέρφια;

(ΚΜ) Έναν αδερφό είχα. Εγώ είχα τρία αδέρφια. Το ένα παιδί πέθανε στη γέννα. Ο άλλος ο αδερφός μου, ήτανε μεγαλύτερος από μένα, αρρώστησε και πέθανε δέκα χρονών. Πέθανε. Κι έμεινα μόνος μου, εγώ . Είχα μια πολύ καλή μητέρα... Πάρα πολύ καλή γυναίκα...

(Σύζυγος)- Αγία!

Εξαιρετική!

(ΒΣ) Δεν πειράζει!

(ΚΜ) Πολλή καλή γυναίκα, τέλος πάντων, με πρόσεξε, μ' ανέθρεψε πάρα πολύ καλά, και θα σας πω και ορισμένα ιστορικά ύστερα. ...

(ΒΣ) Ναι.

(ΚΜ) Λοιπόν, εν πάση περιπτώσει!

00:07:13 - Τα ανέμελα παιδικά χρόνια

(ΝΣ) Για πείτε μας για τα παιδικά σας χρόνια, εδώ στο Χαλάνδρι.

(ΚΜ) Ε, εδώ στο Χαλάνδρι, πρώτα, πρώτα είχαμε κάποια ησυχία και κάποια ελευθερία. Πηγαίναμε από δω..., να σας πω αυτό, έτσι ένα... παιδικές ιστορίες, ε; Πηγαίναμε απ' την Αγία Βαρβάρα, απ' τον παλιό δρόμο που λέγαμε, δηλαδή, και είχανε από κει πέρα αγκορτσόκλαδα. Αγκορτσές. Και είχε και πολλές χρυσόμυγες. Κάτι μεγάλες χρυσόμυγες, ε ; Και πηγαίναμε όλα τα πιτσιρίκια, πόσο, τεσσάρων, πέντε χρονών, τόσα ξέρω 'γω και μαζεύαμε τις χρυσόμυγες και τις βάζαμε στα κουτάκια μέσα, στα σπιρτόκουτα. Ή τις δέναμε μ' ένα αυτό, ας πούμε, τζιζιζ, παίζαμε, ας πούμε. Κι ήταν, δηλαδή, η ζωή μας, τόσο, έτσι ελεύθερη κι ανέμελη παιδικά χρόνια, τόσο ωραία και τόσο καλά... Πρώτα, πρώτα δεν

είχαμε κακία. Παίζαμε, κάναμε... Αλλά το άλλο πάλι ... Φεύγανε από δω, εγώ δεν πήγαινα, βέβαια, δεν μ' άφηνε η μάνα μου. Φεύγανε από δω παιδιά, τα ξέρω από δω απ' τη γειτονιά, και πηγαίνανε στο Φάληρο, με τα πόδια, για να κάνουνε μπάνιο. Στο Φάληρο, από δω!

(ΒΣ) Τη δεκαετία του '30 μας λέτε τώρα.

(ΝΣ) Πριν τον πόλεμο.

(ΚΜ) Πολύ πιο μπροστά, καλέ! Όχι πριν τον πόλεμο! Πολύ πιο μπροστά!

(ΒΣ) Ναι.

(ΚΜ) Δηλαδή αυτή η δουλειά που σας λέω θα ήτανε το '28, μέσα εκεί περίπου, ακριβώς δεν ξέρω λεπτομέρειες, πάντως ήμαστε μικρά, δηλαδή. Αλλά εγώ δεν πήγαινα, δεν μ' άφηνε βέβαια η μάνα μου. Ήταν μια πολύ καλή μητέρα. [Βήχει] Είχαμε, είχαμε..., τα χρόνια μας ήταν πολύ καλά, ήσυχα, κι ανέμελα, χωρίς, ας πούμε, έτσι, κακία και μίσος και τα λοιπά, τέλος πάντων!

(ΒΣ) Υπήρχε αλληλεγγύη στη γειτονιά, βόηθαγε ο ένας τον άλλον, ε;

(ΚΜ) Πολύ! Ήταν αυτή η επαφή δηλαδή τώρα έχουμε ας πούμε, είμαστε μακριά, ο ένας από τον άλλον. Δεν υπάρχει αυτή η σύμπνοια που υπήρχε τότε! Πηγαίναμε στα σπίτια, η μητέρα μας, οι γειτονιές εδώ, ξέρω 'γω, και είχαμε κάποια επαφή, δηλαδή, μεταξύ οι γυναίκες, τότε, οι μεγάλοι άνθρωποι. Κοντά σ' αυτούς πήγαινα και 'γω, βέβαια. Ήταν πάρα πολύ καλά, εμπιστοσύνη, αγάπη υπήρχε. Ύστερα, το άλλο, αυτή την ησυχία, αφού να σας πω, κοιμόμασταν απ' όξω! Εκεί που ήμαστε. Στρώναμε κάτω, μας έστρωνε η μάνα μου πάπλωμα, ξέρω 'γω τι έβαζε, και κοιμόμασταν... Όχι εμείς! Όλη η γειτονιά! Και κοιμόμασταν απ' όξω το καλοκαίρι! Ούτε να φοβηθούμε, ούτε τίποτα. Πάρα πολύ ωραία! Ησυχία, αγάπη, ενδιαφέρον. Είχε κάτι άλλο, να τρέξουμε, να βοηθήσουμε και τα λοιπά.

(ΒΣ) Θυμάστε πώς ήταν αυτή η γειτονιά, τα σπίτια, εκεί, στην Καλογρέζης, σ' αυτή την περιοχή;] Ναι! [-Πώς ήτανε; Από ένα δωμάτιο, μας έχουνε πει...

(ΚΜ) Όχι, δωμάτιο, κουζίνα...

(ΒΣ) Δωμάτιο, κουζίνα...

(ΚΜ) Ναι, δωμάτιο, κανονικό ήτανε! Δεν ήτανε βέβαια πώς είναι αυτά εδώ πέρα, αλλά εν πάση περιπτώσει, πώς τα 'φτιάξανε και κείνα τότε..., εν πάση περιπτώσει, πάντως περάσαμε. Μετά, το '37 ήρθαμε εδώ. Φτιάξαν τα σπίτια κι ήρθαμε εδώ το '37. Να σας πω ένα άλλο τώρα, να γελάσετε. Α! Να σας πω πρώτα και μετά θα φτάσουμε εκεί.

00:10:15 - Ο κινηματογράφος στην Πλατεία, η σκανταλιά και η διαπαιδαγώγηση από την μητέρα.

(ΚΜ) Η πλατεία, εκεί που είναι τώρα, που είναι η Εθνική Τράπεζα;

(ΒΣ) Ναι.

(ΚΜ) Στην Πλατεία! Ήταν εκεί του Καστρίτση ο κινηματογράφος και το εστιατόριο. Ο Κατρίτσης, Χαλαντριώτης, παλιός Χαλανταρώτης ήτανε.

(ΒΣ) Ναι.

(ΚΜ) Είχε εκεί έναν καλοκαιρινό κινηματογράφο, μπροστά, όλη... όλος ο δρόμος που βλέπει προς τη λεωφόρο, τώρα από την Εθνική Τράπεζα, ήτανε όλο εκεί ανοιχτός και ήτανε καλοκαιρινός κινηματογράφος, εκεί πέρα. Να σας πω κάτι να γελάσετε. Επειδή ο πατέρας μου τον ήξερε τον Καστρίτση, εγώ πήγαινα έτσι ελεύθερα. Και μια φορά, σαν μικρός που ήμουνα, τώρα τεσσάρων, πέντε χρονών, δεν ξέρω πόσο ήμουνα, δεν θυμάμαι, πήγα μια φορά, Δευτέρα ήτανε. Κι εκείνη την ημέρα δεν είχανε κινηματογράφο. Είχαν αργία, ξέρω 'γω, δεν κάνανε. Δεν ερχόμουνα στο σπίτι! Αλλά τι έκανα; Κάθισα στην οδό Καλογρέζης, ήτανε του Λαδόπουλου το μπακάλικο, μεγάλο μπακάλικο «Λαδόπουλος», όπως είναι τώρα το σούπερ μάρκετ, κάπως έτσι. Πολύ μεγάλο ήταν! Σαν χονδρεμπόριο, εν πάση περιπτώσει! Και πήγα και κάθισα εκεί απόξω στα σκαλάκια. Δεν έφευγα να πάω! Αλλά τόσο μου 'κοβε! Τόσο μου 'κοβε, ας πούμε, τόσο μου 'κοβε και καθόμουνα... Η μάνα μου ανησύχησε. Και [Ακατάληπτο] στέλνει τον αδερφό μου, σας είπα, «Έλα Κώστα, ήρθε ο θείος ο Χρήστος και [Ακατάληπτο]!» Χαρά εγώ, ήρθε ο θείος ο Χρήστος. Πάω λοιπόν στο σπίτι «Πού είναι ο θείος ο Χρήστος;» «Έλα μέσα!» μου λέει η μάνα μου. Μόλις μπαίνω μέσα, βάζει το σύρτη στην πόρτα. Μόλις μπήκε ο σύρτης, εγώ λέω «Δεν πάμε καλά, εδώ!» Και τι μου 'κανε; Με κρέμασε! Από τα πόδια! Είχαμε ένα τσιγκέλι διπλό που βάνανε τα κρέατα, ήτανε πολύ κρεατοφάγος ο πατέρας μου κι έπαιρνε ένα τσιγκέλι, και με κρέμασε εκεί! «Θα πεθάνω!» «Να πεθάνεις!» Το ξανάκανα, όμως, άλλη φορά; Τόλμησα να φύγω άλλη φορά από το σπίτι; Της έλεγα καμιά φορά «Μαμά, θέλω να πάω εκεί!» «Δεν θα πας!» «Εγώ θα πάω!» «Πήγαινε...!» Το «πήγαινε» που μου 'λεγε, μ' έκοβε! Αν δεν μου 'κανε αυτή την τιμωρία τότε, το φόβο, πόσο μ' άφησε εκεί πέρα, σάμπως μ' άφησε πόση ώρα, πέντε, δέκα λεφτά, ξέρω 'γω, ίσα, ίσα που πήγα. Αν δεν έκανε αυτή τη διαπαιδαγώγηση η μάνα μου, θα 'μουνα και 'γω ένας αλητάκος, να το πω έτσι. Ενώ φοβήθηκα... Όταν μου είπε αυτό... όταν της έλεγα, όταν της έλεγα... «Πήγαινε!», όταν της έλεγα «Εγώ θα πάω!» «Πήγαινε...!» Το «Πήγαινε!» μ' έκοβε. Τέλος πάντων, ήτανε καλή γυναίκα. Πολύ μου συμπαραστάθηκε.

(Σύζυγος) –Μάνα, αγία!

(ΒΣ) Δεν μας πειράζει να λέει κάτι!

[Γίνεται συζήτηση για τη διαδικασία της ηχογράφησης]

(ΒΣ) Δούλευε η μητέρα σας;

(ΚΜ) Ορίστε;

(ΒΣ) Δούλευε η μητέρα σας;

(ΚΜ) Όχι..., που να...

00:13:00 - Η αγορά του κρατικού σπιτιού

(ΝΣ) Το σπίτι αυτό το αγοράσατε ή σας το δώσανε;

(ΚΜ) Αυτό το σπίτι είναι κρατικό. Το αγοράσαμε, το πληρώσαμε δηλαδή, όχι, δεν μας το χαρίσανε!

(ΒΣ) Το πληρώσατε! Ναι, ναι.

(ΚΜ) Ναι, ναι, το πληρώσαμε, βέβαια! Αυτό το '37, '38 ήρθαμε εδώ πέρα, ας πούμε. Τότε ήρθαμε εδώ. Και τότε εγώ... Να σας πω κι αυτό!

00:13:19 - Η δουλειά τα καλοκαίρια σε διάφορα μαγαζιά

(ΚΜ) Κάθε καλοκαίρι, μόλις τελειώναμε τα σχολεία, γύριζα όλα τα μαγαζιά του Χαλανδρίου «Μήπως θέλετε κανέναν υπάλληλο;» Καθόλου δεν καθόμουνα κανένα καλοκαίρι. Τσαγκάρης έχω πάει, σε μαγειρείο έχω πάει, σε κομμωτήριο έχω πάει, όλα!... λαντζέρης σε ... τα πάντα! Κάθε αυτό...

(ΝΣ) Παιδί δημοτικού!

(ΚΜ) Ορίστε;

(ΝΣ) Στο Δημοτικό δεν ήσασαν;

(ΚΜ) Στο Δημοτικό ήμουνα, βέβαια!

(ΝΣ) Ακόμα στο Δημοτικό και πηγαίνατε!

(ΚΜ) Στο Δημοτικό, βέβαια! Αυτό λέω, κάθε καλοκαίρι που σταμάταγαν τα σχολεία δεν καθόμουνα, πήγαινα και γύρναγα και τα οικονόμαγα.

(ΒΣ) Ωραία.

(ΚΜ) Μια φορά είχα πάει, δούλευα σ' ένα κομμωτήριο, ήρθε μια κυρία και μου 'δωσε ένα δεκάρικο! Ένα δεκάρικο, τότε...! Εγώ, έτσι, είχα ένα κουτί, ένα κουμπαρά, και τα 'βαζα μέσα. Δεν το 'βαλα στον κουμπαρά μέσα το δεκάρικο, το φύλαξα, δεν ξέρω μετά από πόσο καιρό ήρθε και της είπα, της λέω «Κυρία...» της λέω «...κάνατε λάθος...» της λέω «... μου δώσατε δεκάρικο αντί δραχμή!» της λέω. «Όχι!» μου λέει, «Το ξέρω, δικό σου είναι!» μου λέει. Και μόλις μου 'πε έτσι το 'βαλα μες τον κουμπαρά [Γελάει]

(ΒΣ) Θυμάστε πού ήταν αυτό το κομμωτήριο;

(ΚΜ) Έκανε στην... πού είναι του Κόκκινου το... πού είναι τώρα ο «Γερμανός»;

(ΒΣ) Ναι.

(ΚΜ) Εκεί κάπου, εκεί πέρα, σ' εκείνα τα μαγαζιά. Εκεί ήταν το κομμωτήριο. Εκεί ήτανε δηλαδή. Χαλαντραίος αυτός. Εκεί ήταν το κομμωτήριο. Εκεί ήτανε δηλαδή. Χαλαντραίος αυτός.

(ΝΣ) Πώς τη βρίσκατε αυτή τη δουλειά; Μεσολαβούσε ο πατέρας σας και ...

(ΚΜ) Όχι, καλέ, σας λέω πήγαινα εγώ και τη ζήταγα, εγώ πήγαινα και ζήταγα, πήγαινα στα μαγαζιά...

(ΝΣ) Κατευθείαν!

(ΚΜ) ... κάθε καλοκαίρι και ζήταγα δουλειά. «Θέλετε κανέναν υπάλληλο;» Πήγα σ' όλα..., σας λέω, έχω πάει λαντζέρης. Λαντζέρης, ε! Λαντζέρης πήγαινα στο Σέκερη, δεν ξέρω αν τον ξέρετε αυτόν, έχει πεθάνει τώρα, έκανε το εστιατόριο, ας πούμε. Και... πήγαινα εκεί, ας πούμε. Σε κομμωτήριο, σε κουρείο, σε τσαγκάριο... Στο τσαγκάριο έμενα πιο πολύ, γιατί έμαθα και τη δουλειά και φτιάχνω και τα παπούτσια μου μόνος . Τώρα έφτιαχνα τα παπούτσια μου, τακούνια και τα λοιπά, τα κάνω μόνος μου.

(ΝΣ) Πού ήταν το τσαγκάριο;

(ΚΜ) Στην Πλατεία. Ήτανε... πού είναι του... του Τσαμούταλη, το γνωρίζεις , εσύ; Το ξέρεις; Δεν το ξέρεις. Φειδίου, Φειδίου και Βασιλέως Κωνσταντίνου, στη γωνία, λίγο πιο κάτω, εκεί ήτανε του Σταματίου το τσαγκάριο. Εκεί δούλευα εγώ. Και να σας πω τότε για τον πόλεμο στις 28 του...

(ΒΣ) Πριν απ' τον πόλεμο, μήπως να μας λέγατε για το σχολείο λίγο... στο Δημοτικό που πηγαίνατε...

(ΝΣ) Ναι, για το σχολείο να μας πείτε.

(ΚΜ) Ναι!

(ΝΣ) Και πόσες ώρες ... να κλείσουμε το θέμα εργασία, πόσες ώρες δουλεύατε εσείς σαν παιδάκι, τότε;] Μικρό παιδάκι...

(ΝΣ) Πόσες ώρες δουλεύατε; Πόσες ώρες δουλεύατε..., απ' το σπίτι!

(ΚΜ) Α! Μέχρι το βράδυ! Καλέ, τι ώρες....

(ΝΣ) Απ' το πρωί μέχρι το βράδυ;

(ΚΜ) Έ, δουλέψαμε, θέλετε ώρες εσείς! Υπήρχανε ώρες και τέτοια; Αλλά όμως είχα ένσημα από το '38. Ένσημα από το '38! Σκεφτείτε!

(ΝΣ) Μάλιστα

(ΚΜ) Βέβαια!

00:16:05 - Σχολείο στο 1^ο Δημοτικό

(ΝΣ) Ωραία. Να μας πείτε για το σχολείο τότε.

(ΚΜ) Λοιπόν, το σχολείο είναι που είναι στην οδό Φιλίππου Λίτσα , το 1^ο Δημοτικό. Εκεί, σ' εκείνο το σχολείο πηγαίναμε. Εκεί πηγαίναμε στο σχολείο. Εκεί, σ' εκείνο το σχολείο πηγαίναμε. Κι εγώ, κι όλη η γειτονιά.

00:16:18 - Τα παιχνίδια που έπαιζαν τα παιδιά

(ΒΣ) Τι παιχνίδια παίζατε στο σχολείο; Τι κάνατε;

(ΚΜ) Ε, τα πάντα! Αυτό που παίζαμε εμείς προπαντός τ' αγόρια, ήταν που παίζαμε «ξυλίκι». Δεν ξέρω αν το ξέρετε! Το ξέρετε το ξυλίκι;

(ΒΣ) Ναι...

(ΚΜ) Ή τις «αμπάριζες», ή με τις πέτρες εκεί, με τα αυτά που παίζαμε και τα λοιπά. Είχαμε καλά παιχνίδια, δεν είχαμε, ας πούμε, έτσι, κακία και μίσος και πονηρία και τέτοια, ας πούμε, ήμαστε πολύ... αλλά ήμαστε μικρά παιδάκια! Μετά άρχισε η... μετά μας έπιασε ο πόλεμος... Εγώ, ο πόλεμος, το '25 ήμουν 10 χρονών, πόσο ήμουν, το '25 μέχρι το '38, παραπάνω από, ήμουν ...

(ΝΣ) Δέκα τριών χρονών.

(ΚΜ) Ε, εκεί περίπου, ναι.

00:16:56 - Η δικτατορία του Μεταξά

(ΒΣ) Θυμάστε απ' τη δικτατορία του Μεταξά, εκεί, είχε κάνει στο Χαλάνδρι ...

(ΚΜ) Πώς δεν θυμάμαι!

(ΒΣ) Τι θυμάστε;

(ΚΜ) Τους Φαλαγγίτες και τα λοιπά που είχαμε τότε, ας πούμε, και ήταν η αυτή... η έδρα, ας το πούμε έτσι, ήταν στο Χολαργό. Κι είχα πάει κι εγώ, μάλιστα, για να ντυθώ. Δεν ξέρω, μου βάλανε ρούχα, δεν το θυμάμαι. Ε, κι αυτοί....

(ΒΣ) Πηγαίνανε υποχρεωτικά τα παιδάκια!

(ΚΜ) Ναι, ναι, ναι!

(ΒΣ) Τα θυμάστε αυτά;

(ΚΜ) Βέβαια! Πως δεν τα θυμάμαι.

(ΒΣ) Για πείτε μας λίγο, έτσι... γι' αυτή την περίοδο.

(ΚΜ) Ε, τι, πολλά πράγματα δεν μπορώ να σας πω. Το μόνο που θυμάμαι, ας πούμε, που τραγουδάγαμε, δεν τα θυμάμαι τώρα τα τραγούδια, που να τα θυμάμαι κι όλα αυτά.

(ΒΣ) Ναι.

(ΚΜ) Βάζαμε τις στολές εκείνες του Φαλαγγίτη, ξέρω 'γω, αυτά ήταν τώρα τα...!

(ΒΣ) Και κάνατε και καμιά παρέλαση;

(ΚΜ) Ε, βέβαια! Οπωσδήποτε κάναμε παρέλαση! Κάναμε παρελάσεις!

(ΒΣ) Στην Πλατεία;

(ΚΜ) Στην Πλατεία, στο σχολείο και τα λοιπά, ας πούμε.

(ΝΣ) Δεν είχατε κάποια αντίδραση απ' την οικογένεια να μην συμμετέχετε σ' αυτό;

(ΚΜ) Όχι, δεν είχα, κοίταξε... δεν υπήρχαν τέτοια πράγματα, ας πούμε, στις οικογένειες. Δεν ήτανε, ας πούμε ..., δεν υπήρχε εκείνο το... το μίσος, το κομματικό, ας το πούμε μίσος, δεν είχε δημιουργηθεί τέτοια πράγματα.

00:18:04 - Βενιζελικοί και Βασιλικοί-Ο στρατός με τα άλογα στην Πλατεία

(ΚΜ) Το κακό είχε γίνει τότε που ήταν οι Βασιλικοί με τους Βενιζελικούς. Το '33 ήτανε, πότε; Αυτό ήταν το κακό. Βενιζελικοί με Βασιλικούς. Εκεί είχε, ήτανε φοβερό.

(ΒΣ) Θυμάστε από 'κει διαμάχες...

[Εκκωφαντικός θόρυβος από μηχανάκι]

(ΚΜ) Ο στρατός που ερχότανε με τα άλογα εκεί στην Πλατεία... ξέρω 'γω, και τα λοιπά. Είχαμε τότε, αλλά το κακό...

(ΒΣ) Εδώ στην Πλατεία, στο Χαλάνδρι, έχετε έτσι μνήμες από εκείνη την εποχή;

(ΚΜ) Ε, όχι και πολλά πράγματα. Όχι και πολλά πράγματα.

(ΒΣ) Ναι, έστω μια εικόνα...

(ΚΜ) Θυμάμαι, ας πούμε, ότι ήτανε ο στρατός ήτανε με τα άλογα και με τις παρελάσεις, ήτανε τότε... Ξέρετε, όταν γίνεται μια αναμπουμπούλα, ας πούμε, ήτανε τώρα οι Βενιζελικοί με τους Βασιλικούς, ήτανε σε....

[Διακοπή για να κλείσουν το τζάμι λόγω του θορύβου]

Αυτό κακώς βέβαια ήτανε, να υπάρχει αυτή η διχόνοια, ας πούμε, οι Βασιλικοί με τους Βενιζελικούς αλλά... Είναι βλέπετε τα πολιτικά μες στη μέση, όπως είναι πάντοτε, και δημιουργήθηκε αυτή η ανωμαλία. Πρόσφυγες και λοιπά, από κει δημιουργήθηκε πιο πολύ φασαρία...

00:19:23 - Πόλεμος του '40-Η αρρώστια και ο θάνατος του πατέρα-Η μετακόμιση στην Ελευσίνα

(ΒΣ) Ναι. Και φτάνουμε στον πόλεμο.

(ΚΜ) Μετά φτάσαμε στον πόλεμο... το '40...Είχα πάει εγώ, θυμάμαι, Δευτέρα ήτανε, είχα πάει στη δουλειά, όπως πηγαίναμε [ακατάληπτα]

(ΒΣ) Πού δουλεύατε τότε; Θυμάστε;

(ΚΜ) Στο τσαγκάρικο! Σ' αυτό που σας είπα.

(ΒΣ) Στον τσαγκάρικο, μάλιστα.

(ΚΜ) Εκεί στην οδό Βασιλέως Γεωργίου στο..., όχι Κωνσταντίνου, όχι Γεωργίου! Βασιλέως Κωνσταντίνου! Σας λέω Φειδίου, λίγο πιο κάτω από τη Φειδίου. Εκεί δούλευα και ακούσαμε στο [Ακατάληπτο] «Πόλεμος, πόλεμος, πόλεμος!», ας πούμε, ερχότανε τότε οι χωροφύλακες και μάλιστα ήταν η λαϊκή αγορά τότε, γινόταν στην οδό Αγίας Παρασκευής. Εκεί γινόταν η λαϊκή αγορά. Και φωνάζανε οι αστυνομικοί «Φευγάτε, πηγαίντε σπίτια σας όλοι...» κι αυτά, είχαμε αυτή τη φασαρία, την αναμπουμπούλα. Ε, όπως καταλαβαίνεις φόβος και τρόμος, δεν ξέραμε βέβαια, μετά, αλλά πάντως «Πόλεμος, πόλεμος, πόλεμος!» Βέβαια δεν είχαμε πολλά πράγματα, όπως κάνανε αλλού, που βάζανε βομβαρδισμούς και τα λοιπά, ας πούμε, δεν είχαμε τέτοιες καταστάσεις εδώ. Αλλά περάσαμε δύσκολα χρόνια, να φανταστείτε τότε. Όπως όλοι, περάσαμε και 'μεις εδώ οι δυσκολίες οι μεγάλες.

(ΝΣ) Υπήρχε πείνα, υπήρχαν μπλόκα Γερμανών, υπήρχαν βομβαρδισμοί;

(ΚΜ) Εδώ δεν είχαμε τέτοια πράγματα.

(ΝΣ) Ναι.

(ΚΜ) Να σας πω. Εγώ με τους Γερμανούς δεν έμενα πολύ εδώ. Και θα σας πω γιατί. Εμένα ο πατέρας μου, ήτανε το '40 που είχε αρρωστήσει, ήταν άρρωστος ο πατέρας μου, και εγώ είχα κάτι αδέρφια, της μάνας μου δηλαδή, στην Ελευσίνα. Και λέει ο πατέρας μου... [Απευθύνεται στη σύζυγο] Πες τα εσύ Μαρία που τα θυμάσαι πιο καλύτερα!

(ΒΣ) Ναι.

(ΚΜ) Πες τα τι έλεγε! Άντε μπράβο!

(Σύζυγος)- Ήτανε Δευτέρα, και της λέει...

(ΚΜ) Πιο δυνατά λίγο!

(Σύζυγος)-...είχε το στομάχι του ο..., είχε μια αρρώστια στο στομάχι του. Κάτι έλκος, κάτι τέτοιο. Και οι γιατροί τον είχανε σε δίαιτα, αυτά, εντάξει, ναι, αλλά ήτανε πολύ σοβαρά τα πράγματα! Και λέει «Ο πόλεμος δεν πρόκειται να τελειώσει!» λέει στην πεθερά μου. Το 'χει πει η πεθερά μου εμένα, και το ξέρω. «Και πότε θα τελειώσει δεν ξέρουμε! Εγώ...» λέει «... τώρα είναι Δευτέρα, την Παρασκευή θα πεθάνω!» λέει ο παππούς. «Θα πεθάνω! Πάρε το παιδί και πήγαινε στ' αδέρφια σου, γιατί δεν ξέρουμε πότε θα τελειώσει ο πόλεμος.» Ήτανε στην Ελευσίνα!

(ΒΣ) Στην Ελευσίνα.

(Σύζυγος)-«...πότε θα τελειώσει ο πόλεμος!»] (Σύζυγος)-«Κι εκεί να μην καθίσεις με τα αδέρφια, τα δικά σου. Τις αδερφές, τον αδερφό σου. Γιατί έχουνε οικογένειες. Θα νοικιάσεις

αυτό το σπίτι και θα νοικιάσεις εκεί ένα άλλο σπίτι, να είσαι κοντά στ' αδέρφια σου, γιατί εγώ θα πεθάνω την Παρασκευή!» Και την Παρασκευή πέθανε, ο παππούς! Για φαντάσου ε; Αυτό μου κάνει μεγάλη εντύπωση εμένα! Και έμειναν στην Ελευσίνα και περάσανε πολύ καλά, κοντά στ' αδέρφια της, δουλεύανε εκεί πέρα και περνάγανε πολύ καλά!

00:22:23 - Η ενασχόλησή του με την εκκλησία και η γνωριμία με τη σύζυγο

(ΒΣ) Ωραία, τώρα να μας πείτε λίγο για την Ελευσίνα και μετά πώς γνωριστήκατε κιόλας.

(ΚΜ) [Βήχει] Θα σου πούμε τα μυστικά μας! [Γελάει]

(ΒΣ) Όλα τα μυστικά εδώ, γιατί η ζωή δεν είναι μόνο πόλεμος, είναι και χαρά, είναι έρωτας!

(ΚΜ) Σωστά! Έτσι, έτσι!

(ΒΣ) Ότι θυμάστε, ό,τι θέλετε από αυτά ...

(ΚΜ) Να σου πω εγώ και κάτι άλλο, απ' την προσωπική μου, εδώ, στο Χαλάνδρι, δηλαδή.

(ΒΣ) Ναι.

(ΚΜ) Στην εκκλησία εγώ στον Άγιο Νικόλαο, πηγαίνω από το χίλια εννιακόσια τριάντα έξι; Μάλλον τόσο πρέπει να είναι. '33 μάλλον!

(Σύζυγος)-Στο ιερό, μέσα!

(ΚΜ) Στον Άγιο Νικόλαο. Κι αυτό πώς έγινε; Ήμουν στον Αγ. Νικόλαο, δεν ήταν ο Άγιος Νικόλαος όπως είναι, ήτανε πιο μέσα, πιο μικρός ήταν ο ναός και στην αυλή παίζαμε ένα Σάββατο απόγευμα, όλα τα πιτσιρίκια παίζαμε εκεί πέρα τα παιδιά. Κι έρχεται ένας παππάς, Θεός χωρέσ' τον τον παππασταμάτη, και μου λέει «Άντε...» μου λέει «...να γεμίσεις μια κανάτα νερό και να 'ρχεσαι κάθε μέρα στο Ιερό!» Λέω ήταν ανοιχτή ώρα από το Θεό! Τέλος πάντων.

(Σύζυγος) Απ' τη βρυσούλα.

(ΚΜ) Και πράγματι κι έγινε αυτό. Και το' πα της μάνας μου, άλλο που δεν ήθελε η μητέρα μου γιατί ήμουνα, σαν παιδάκι ήμουνα ζωηρός, δεν ήμουνα κάνα..., ήμουνα πολύ ζωηρό παιδί! Άλλο που δεν ήθελε η μάνα μου, μόλις τ' άκουσε, μ' έντυνε... «Άντε, άντε, στην εκκλησία σε περιμένουνε! Άντε, άντε στην εκκλησία...» Και έτσι και με την προτροπή της μητέρας συνήθισα, γιατί το 'χω πει χίλιες φορές αυτό και το λέω σε όλη μου τη ζωή. Πόσο συντελεί η διαπαιδαγώγηση της μάνας και η συμβουλή στην μόρφωση του παιδιού. Γιατί αν η μάνα μου ήταν καμιά κι έτσι «Άντε ρε, άκουσες τον παπά, τι σου είπε... Άντε μην πας!...» Ενώ εκείνη μόλις της το είπα εγώ αμέσως το εκμεταλλεύτηκε κι αμέσως μου 'λεγε «Πήγαινε στην εκκλησία!» Με έντυνε, μ' έφτιαχνε, με περιποιότανε «Άντε στην εκκλησία σε περιμένουνε, σε περιμένουνε, σε περιμένουνε!» Κι έτσι εγώ, μικρός ήμουνα, συνήθισα και πήγαινα στην εκκλησία, ας πούμε!

(Σύζυγος) Και πάει και τώρα μες στο Ιερό!

(ΚΜ) Δηλαδή από τότε, ας πούμε, μέχρι τώρα, ας πούμε, είμαι στον Άγιο Νικόλαο εκεί, μέχρι προτού αρρωστήσω, πάλι ήμουνα. Θα σας δείξω και κάτι. ένα αυτό που μου δώσανε.

(Σύζυγος)-Μέσα στο Ιερό!

(ΚΜ) Εν πάση περιπτώσει.

(ΒΣ) Φύγατε λοιπόν και πήγατε στην Ελευσίνα.

(ΚΜ) Πήγαμε εκεί αλλά έκανα μια αυτή... ας πούμε, τώρα σας είπα... για τα παιδικά, ας πούμε.

(ΒΣ) Βεβαίως ότι θέλετε εσείς!

(ΚΜ) Μετά πήγαμε στην Ελευσίνα, μείναμε εκεί... Επειδή εγώ πήγαινα και στην εκκλησία και είχα συνηθίσει, ας πούμε, από δω απ' το Χαλάντρι, κι εκεί που πήγα γνωρίστηκα με τις ξαδερφάδες της συζύγου μου, της γυναίκός μου. Οι οποίες εκεί ήτανε, ήτανε στη «Φ.Ε», φοιτήτριες ήτανε, και γνωριστήκαμε μ' αυτές, ήτανε στην εκκλησία κι εκείνες κι αποκτήσαμε κάποια γνωριμιά. Και αυτές μας 'κάνανε και το προξενιό, ας πούμε, και παντρευτήκαμε. Ελευσίνιες αυτές, πλούσιες, καλή οικογένεια, και τα λοιπά. Τέλος πάντων. Κι έτσι έγινε και το συνοικέσιο και το δεχτήκαμε, ήτανε θέλημα Θεού να ενωθούμε.

(Σύζυγος)-Εσύ στην Ελευσίνα πού δούλευες;

00:25:25 - Η εργασία του στο εργοστάσιο του Μποδοσάκη

(ΚΜ) Στην Ελευσίνα δούλευα στου Μποδοσάκη το εργοστάσιο.

(ΒΣ) Α! Μάλιστα!

(Σύζυγος) Ξέχασε.

(ΚΜ) Πού αλλού να πάμε; Ήτανε η δουλειά εκεί.

(ΒΣ) Ήτανε ο μπαμπάς και ο γιός!

(ΚΜ) Ναι. Ο Μποδοσάκης, ξέρεις τι, τι, τι είναι ο Μποδοσάκης; Ο Μποδοσάκης, Πρόδρομος είναι το όνομα. Στα τούρκικα δηλαδή τον Πρόδρομο τον λέγανε «Μποντός», Μποντοσάκη! Κι έμεινα «Μποντοσάκη, Μποντοσάκη» κι έμεινε Μποδοσάκης και ξεχάστηκε το Πρόδρομος. Και πήρε το όνομα «Μποδοσάκης» . Κι έμεινε ο Μποδοσάκης αυτός. Αλλά ήταν πολύ πλούσιος...

(ΒΣ) Τι δουλειά κάνατε εκεί;

(ΚΜ) Ξέρω γω, τώρα, μεσ' στο εργοστάσιο ήμασταν, ό,τι δουλειές κάναμε, τώρα δεν...

(ΒΣ) Εσείς τι κάνατε;

(ΚΜ) Θυμάμαι τώρα τι έκανα εγώ; Ό,τι μας έβαζαν σαν παιδάκι που ήμουν, ξέρω 'γω τώρα, ό,τι δουλειά να έκανες ...

(Σύζυγος)-Οβίδες κάνανε εκεί!

(ΚΜ) Τι πράγμα;

(Σύζυγος)-Οβίδες δεν κάνατε;

(ΚΜ) Ναι! Πυρομαχικά!

(Σύζυγος) –Εγώ το ξέρω επειδή είναι συγγενής!

(ΚΜ) Πυρομαχικά! Πυρομαχικά 'κάναν εκεί πέρα και τα λοιπά.

(ΒΣ) Πυρομαχικά, ναι, ναι.

(ΚΜ) Αυτή τη δουλειά, αυτό έκανε το εργοστάσιο. Τώρα εγώ τι ακριβώς έκανα.... Δεν θυμάμαι.

(ΒΣ) Ναι, διάφορες δουλειές.

(ΚΜ) Πού να θυμάμαι τώρα τι έκανα. Πάντως εκεί εργαζόμαστε, καλά ήμουν, καλά εργαζόμουν... Δεν... αισθάνθηκα, ας πούμε έτσι, πολύ φτώχεια και τα λοιπά, γιατί δούλευα, ας πούμε, όσο να 'ναι, κάτι κονομάγαμε. Δεν ήμουν έτσι...

(ΝΣ) Αυτό ήτανε μέσα στον πόλεμο!

(ΚΜ) Στον πόλεμο! Στον πόλεμο, στον πόλεμο!

(Σύζυγος)-Που 'φύγαν από δω και πήγανε...

(ΝΣ) Εκεί στην Ελευσίνα είδατε, ας πούμε, πεινασμένους ανθρώπους, είδατε... όλες αυτές τις συνέπειες που είχε ο πόλεμος [Ακατάληπτα]] Πώς, πως ...

00:26:58 - Συμπεριφορές των κατακτητών

(ΚΜ) Πρώτα, πρώτα είχαμε τους Γερμανούς εκεί! Έχω φάει κλωτσές εγώ από τους Γερμανούς! Ξέρετε τι ωραίες κλωτσές που δίνανε; Τις ευχαριστιόσουνα!

(ΝΣ) Με ποια αφορμή τις φάγατε; Τι κάνατε;

(ΚΜ) Αφορμή;

(ΝΣ) Ναι!

(ΚΜ) Δεν χρειάζεται αφορμή!

(ΒΣ) Ήσουνα μπροστά τους, απλώς!

(ΚΜ) Χρειάζεται να του δώσω αφορμή; Σε κλωτσάγανε και δεν σε υπολογίζανε για τίποτα!

(Σύζυγος)-Αλλά ήτανε και κάποιοι καλοί!

(ΚΜ) Αλλά ήταν όμως και καλοί! Ήσυχοι! Όπως παντού, δηλαδή, είχε και τους καλούς ανθρώπους, ας πούμε, έτσι που είχα γνωριστεί με κάποιους ανθρώπους. Μάλιστα είχα γνωριστεί και με έναν, ο οποίος ήταν από την... [Παύση] ... στάσου, ποιοι ήταν άλλοι σύμμαχοι με τους Γερμανούς, το ξέχασα τώρα!

(ΒΣ) Οι Ιταλοί!

(ΚΜ) Όχι, όχι οι Ιταλοί, όχι οι Ιταλοί!

(ΝΣ) Οι Αυστριακοί!

(ΚΜ) Αυστριακοί! Αυστριακοί! Κα μού 'λεγε ένας που είχαμε γνωριστεί, μου λέει «Κι εγώ...» μου λέει «... πήγαινα στην εκκλησία, στο Ιερό!» μου 'λεγε αυτός! Κι είχαμε, έτσι, αποκτήσει κάποια γνωριμία, δηλαδή. Εγώ κουτσά στραβά ήξερα δεν ήξερα μιλάγαμε και συναντιόμαστε! Αλλά πέρασαν δύσκολα χρόνια...

(ΝΣ) Μέσα στο εργοστάσιο ήταν αυτοί; Ή όχι; Ήταν μες στο εργοστάσιο.

(ΚΜ) Στο εργοστάσιο!

(ΝΣ) Το 'χανε καταλάβει και ίσως ένα κομμάτι...

(ΚΜ) Αφού είχαμε κατοχή οι Γερμανοί, τότε που ήτανε.

(ΒΣ) Δικά τους ήτανε...

(ΚΜ) Ήτανε κατοχή.

(ΝΣ) Και αυτά που παρήγαγε το εργοστάσιο ουσιαστικά πηγαίνουν για 'κείνους!

(ΚΜ) Ε, βέβαια! Ασφαλώς! Δικά τους ήτανε! Δεν ήταν Έλληνας εκεί πέρα! Έλληνες δουλεύανε, αλλά ήτανε δική τους περιουσία, αφού ήτανε... αυτοί εξουσίαζαν τα πάντα!

(ΝΣ) Μάλιστα.

(ΚΜ) Μπορούσα...

(ΒΣ) Και χρησιμοποιούσανε παιδάκια!

(ΚΜ) Έτσι είναι! Όποιον θέλανε ή όποιος μπορούσε πήγαινε και δούλευε εκεί πέρα.

(ΒΣ) Θυμάστε από κει, από δω, απ 'το Χαλάντρι αντάρτες που φύγανε για το βουνό... τι οικογένεια...

(Σύζυγος)-Τι κάνανε στο Χαλάντρι πριν να φύγεις...

(ΚΜ) Να σας πω εγώ τώρα!

00.28.52 - Ο φόβος της στράτευσης στην Αντίσταση

(ΚΜ) Εδώ στο Χαλάνδρι πολλοί φύγανε και πήγανε στον ΕΛΑΣ. Εγώ κι ένα άλλο παιδί από τη γειτονιά μας δεν πήγαμε. Δεν είχα πάει δηλαδή, νεαροί που ήμαστε, δεν ξέρω οι άλλοι τι κάνανε. Και μια Κυριακή που ήρθα από την εκκλησία μου είχανε στείλει ένα χαρτί να παρουσιαστώ στην **πολιτοφυλακή**, ένα χαρτί, μια ειδοποίηση δηλαδή, η οποία πολιτοφυλακή είναι στην οδό Γ. Σταύρου, από τον Προφήτη Ηλία, από τον προφήτη Παντελεήμονα που κατεβαίνουμε προς τα κάτω... Εκεί ήταν η πολιτοφυλακή, να παρουσιαστώ εκεί, να παρουσιαστούμε δηλαδή. Τι να κάνω... Πάω σ' έναν γνωστό, μεγάλο, μου λέει, **δεν μπορείς να μην πας**, γιατί ήταν όλοι κλειστοί οι δρόμοι από δω, αν πας από το γηροκομείο και κάτω δεν μπορούσες να ξεμυτίσεις, που λέει ο λόγος. Πήγα κι εγώ με τον άλλο τον φίλο μου εδώ πέρα, που **δεν είχαμε ταχθεί στο ΕΑΜ. Σφαίρες, αυτά, θα μας δώσουν για να πάμε στο βουνό**. Εγώ δεν ήθελα με κανέναν τρόπο. Άρχισα εγώ την κλάψα - και πράγματι έτσι ήτανε- λέω έχω τη μάνα μου, είναι άρρωστη, είμαστε μόνοι μας, δεν έχουμε κανέναν άλλον, ξέρω 'γω κι αυτά... Όλο του γκρίνιαζα αυτουνού του καπετάνιου: Ρε συ, δεν μπορώ, πονάει η μέση μου, πονάω δω, πονάω κει.

Μια μέρα μου λέει, α! Να σας πω και τ άλλο να γελάσετε.. Ήτανε Χριστούγεννα και χτύπαγαν οι καμπάνες.. Του λέω «*Ρε συναγωνιστή, να πάω στην εκκλησιά;*» του λέω. [Γελάει] Σκέψου, ε; Αφού είχα συνηθίσει! Χριστούγεννα, χτυπάγαν οι καμπάνες. «Άντε ρε!» μου 'πε, ξέρω γω, μ' έβρισε, δεν θυμάμαι τώρα... το βούλωσα! Σταμάτησα!

Μετά πάλι άρχισα 'γω να του κλαίγομαι ότι δεν μπορώ, ότι τούτα, κείνα, ξέρω 'γω... κι ήτανε βράδυ... Μου λέει, «άει στα κομμάτια» κι άρχισε να βλαστημάει και να βρίζει (ο καπετάνιος): «**Θέλετε την ελευθερία**», μου λέει, **με ξένο αίμα**». Τι ελευθερία, εν πάση περιπτώσει, μην μπούμε στα κομματικά, δεν είναι ωραίο πράγμα αυτό. «**Στα κομμάτια**» και είχε έναν βούρδουλα, έτσι έναν τόσο, με καλώδιο φτιαγμένο, έτσι μπλεγμένο, διπλό απ' το δάχτυλό μου, έτσι χοντρό ήτανε, το παίρνω κι εκείνο μαζί μου κι έφυγα. «**Στα κομμάτια**», μου λέει, «**φύγε από δω**». Μόλις μου λέει το «φύγε»... το πώς έφυγα... Και να γυρίζω από πίσω, μη μας κυνηγάνε, νύχτα 11 η ώρα, με είδε η μάνα μου και τρόμαξε. **Εγώ δεν ήθελα δεύτερη κουβέντα να μου πει να φύγω**.

(ΒΣ) Ε, βέβαια! Ε, τότε δέκα πέντε, δέκα έξι χρονών, παιδί ήσασταν.

(ΚΜ) Όχι, παραπάνω! Παραπάνω. Δεν ήμουνα δέκα πέντε...

(ΒΣ) Είκοσι πέντε, το '40...

(ΚΜ) Ε, το '44 που έγινε ο εμφύλιος...

(ΝΣ) Α! Για τον εμφύλιο, έτσι;

(ΚΜ) Ε, ναι καλέ! Που ήτανε Γερμανοί. Με τον εμφύλιο τότε ήταν αυτά! Το '44 δεν έγινε;

(ΒΣ) Γιατί και πιο πριν....

(ΚΜ) Τότε, ναι, τότε! Το '40! Όχι '40! Μετά από το '40 έγινε!

(ΒΣ) Μετά!

00:31:54 - Γεγονότα στο Χαλάνδρι και στην Ελευσίνα τα χρόνια του εμφυλίου

(ΚΜ) Μετά το '40! Και... περάσαμε τρόμο και πόνο και φόβο, ξέρω 'γω. Λοιπόν να πω και το άλλο. Χειρότερο πράγμα από τον εμφύλιο, δεν υπάρχει! Ξέρεις τώρα, να 'μαστε φίλοι, αδελφικοί φίλοι, ε; και να καρφώνει ο ένας τον άλλονε! Μου λέει ένας μια φορά, ήμουνα στην Ελευσίνα, μου λέει «Έχε χάρη...» χωρίς τίποτα, μου λέει «... έχε χάρη...» λέει «... που είσαι ξάδερφος του Θανάση...» μου λέει «... αλλιώς...» μου λέει «... θα σε καθάριζα!»

(Σύζυγος)-Του ξάδερφού του!

(ΚΜ) Ξέρετε, δηλαδή, χωρίς λόγο, δηλαδή! «Αλλιώς μπορεί να σε καθάριζα!» μου λέει. «Έχε χάρη που είσαι ξάδερφος του Θανάση!» μου λέει. Επειδή τον ήξερε τον ξάδερφό μου...

(Σύζυγος)-Και δω τι κάνανε επάνω;

(ΚΜ) Συγγνώμη Μαρία! Και... επειδή ήτανε φίλος με τον ξάδερφό μου... «Έχε χάρη...» λέει «... που 'σαι ξάδερφος του Θανάση...» λέει «... αλλιώς θα σε καθάριζα!» Χωρίς λόγο! Κι αυτό που λέει τώρα η γυναίκα μου... 'Ητανε λειτουργία. Κυριακή και λειτουργία. Κι έρχονται οι Ελασίτες, οι αντάρτες, ξέρω 'γω ποιοι ήτανε «Να σταματήσει η λειτουργία!» Να φύγει ο κόσμος. Και βγαίνει ένας, ο Ντάβαρης που είχε το φούρνο, ένας ψηλός, γεμάτος, Χαλαντραίος αυτός, τους έβαλε τις φωνές. Έγινε κάποια φασαρία, ας πούμε, μέσα στην εκκλησία. Και μπήκα και 'γω από το Ιερό «Τι γίνεται, τι γίνεται;» Βγαίνω έξω...! Με βλέπει ένας, δεν ξέρω ποιος ήτανε, μου λέει «Ρε παλιοκερατά, ρε παλιοτόμαρο, δεν σου 'πα...» μου λέει «... να πας να πάρει οδοφράγματα...» μου λέει «...και γυρίζεις εδώ πέρα;» Εμένα που λες «Θα σε σκοτώσω...» μου λέει «...για μια σφαίρα σε έχω, θα σε καρφώσω!» Έτσι μου λέει! «Για μια σφαίρα σ' έχω!» Έτσι μου λέει. «Θα σε καρφώσω!» μου λέει.

(ΒΣ) Ποιά χρονιά περίπου ήταν αυτό, θυμάστε;

(ΚΜ) Ε, τότε με τον εμφύλιο ήτανε!

(ΒΣ) Τότε.

(ΚΜ) Τότε με τον εμφύλιο.

(ΒΣ) Είχε ξαναγίνει, δεν θυμάστε χρονιά, γιατί ξαναγυρίσατε από την Ελευσίνα...

(ΚΜ) Προτού!

(ΒΣ) Προτού!

(ΚΜ) Προτού φύγω για την Ελευσίνα.

{-Άρα δεν ήταν εμφύλιος! Δεν πρέπει να ήταν εμφύλιος!}

(ΚΜ) Μακάρι!

(ΒΣ) Πότε φύγατε για την Ελευσίνα; Δεν το θυμάστε.

(ΚΜ) Θα το θυμηθώ. Τώρα δεν το θυμάμαι.

(ΒΣ) Ναι, ναι. Γιατί μπερδεύτηκα εγώ λίγο.

(ΚΜ) Όταν, όταν βγαίνω μετά του λέω αυτουνού, του καπετάνιου, ξέρω ποιος ήτανε... Του λέω «*Τώρα, τώρα ...*» του λέω «... *συναγωνιστή, να πάω μέσα να πάρω κάτι απ' την εκκλησία και να βγω έξω!*» Πάω, χώνομαι μέσα στο Ιερό, άδειασε η εκκλησία, 'φύγαν όλοι από την εκκλησία... πού να τολμήσω εγώ να φύγω! Κι έφυγα από πίσω από το Ιερό και πάω απ' την οδό Καλογρέζης από πίσω και έφυγα...! Τρόμος και φόβος, ε! Περάσαμε... γι' αυτό λέω ότι χειρότερο πράγμα από τον εμφύλιο δεν υπάρχει! Τώρα, ξέρεις, να 'μαστε φίλοι, αδελφικοί φίλοι, το ξέρω αυτό γιατί το 'ζησα..., να μην σε λογαριάζει ο άλλος. Δεν πα να 'σαι ό,τι θέλεις. Εδώ από το Χαλάντρι πόσους είχανε πάρει, ας πούμε, που προσωπικά απ' αυτά, ας πούμε. Είχανε πάρει πόσους, τους είχανε πάει επάνω στα βουνά και τους σκοτώσανε, ας πούμε.

(ΒΣ) Έχω ακούσει γι' αυτό! Θυμάστε έτσι πιο πολλές λεπτομέρειες που είχανε πάρει κόσμο και τους εκτελέσανε;

(ΚΜ) Αυτό το ξέρω! Τώρα ονόματα γενικά δεν θυμάμαι. Θα 'λεγα, εδώ ήτανε η οδός Καλογρέζης και Σωκράτους, Καλογρέζης λέω, Βασιλέως Γεωργίου, στη γωνία και Φειδίου, Φειδίου είναι; Όχι, και Σωκράτους! Και Σωκράτους, εκεί στη γωνία! Ήταν ένα σπίτι ωραιότατο, μεγάλο! Και βάλανε δυναμίτες στα θεμέλια και το ανατινάξανε το σπίτι. Γιατί; Γιατί ήτανε Βασιλικός! Το καταλαβαίνετε αυτό; Και τι..., τι ήτανε Βασιλικός; Δεξιός, δηλαδή, όχι Βασιλικός. Ήτανε δεξιός.

(Σύζυγος)-Το Μάνο τον κρεμάσανε!

(ΚΜ) Και βάλανε στα θεμέλια, βάλανε δυναμίτες και ανατινάξανε ολόκληρο το σπίτι. Γιατί; Άσε, το τι κάνανε... Άσε, να μην μπορούμε στα κομματικά και σταματήσουμε, δεν θέλω... Δεν χρειάζεται αυτά να τα πούμε. Άστα. Να μην τα θυμόμαστε.

(Σύζυγος)-Το Μάνο που τον κρεμάσανε! Της Μαίρης τον πατέρα!

(ΚΜ) Ναι! Ναι! Έναν εδώ Χαλαντραίο, το Μάνο, που είναι του Βερόπουλου το, το...

(ΝΣ) Το σούπερ μάρκετ;

(ΚΜ) ... το μπακάλικο, εκεί, δίπλα, εκείνο το σπίτι το μεγάλο. Πολύ καλή οικογένεια! Πολύ καλός κύριος ήτανε, ήταν αυτός! Αυτός βοήθαγε πάρα πολύ! Τα συσσίτια, τους φτωχούς και τα λοιπά, κι αυτά, και τον πήρανε οι αντάρτες, μαζί με άλλους, και τον κρεμάσανε, πάνω στα Μεσόγεια είναι. Τον κρεμάσανε¹. Γιατί έκανε συσσίτια! Γιατί; Έκανε κακό; Ούτε ήτανε κομματικό! Τον ήξερα εγώ πολύ καλά, τον άνθρωπο, δηλαδή! Τον ήξερα πάρα πολύ καλά. Και τη γυναίκα του και τα παιδιά του. Η κόρη του, τώρα, έχει κανένα χρόνο, τόσο, που πέθανε. Τους ήξερα πάρα πολύ καλά! Γιατί; Έκανε κανένα κακό; Έκανε κανένα κακό; Πες εσύ την άλλη την κοπέλα που τηνε χτυπήσανε, Μαρία, οι αντάρτες! Πες αυτό που ξέρεις!

(Σύζυγος)-Αυτό είναι στα Μέγαρα, δεν είναι εδώ!

¹ Αν εννοεί τον Μιχαήλ Μάνο τον εκτέλεσαν οι Γερμανοί και όχι οι αντάρτες
<http://www.katioua.gr/istoria/o-apagchonismos-ton-54-patrioton-sto-pikermi-apo-tous-nazi-stis-21-iouli-1944/>

(ΚΜ) Δεν έχει σημασία, στα Μέγαρα, το ίδιο είναι! Πες το! [(Σύζυγος)- Εκεί μας κυνηγάγανε...] Δυνατά!

(Σύζυγος) ... γιατί ήμασταν Βασιλικοί!

(ΚΜ) Δεξιοί!

(Σύζυγος)-Εκεί ήτανε μεγάλη φασαρία αυτό το πράγμα. Τέλος πάντων. Κι όταν γίνανε όλα αυτά τα γεγονότα, με τους αντάρτες και αυτά, μια κοπελίτσα δούλευε στους Γερμανούς, για να ζήσει. Έξι, εφτά παιδιά να ζήσει, κι αυτή οχτώ. Και της δίνανε λίγο φαγάκι...

(ΒΣ) Πιο δυνατά λίγο!

(Σύζυγος)-Τη μια, τη δυο, τις τρεις, «Να φύγεις, να φύγεις!» της είπε. Πού να φύγει; Τάιζε τα παιδιά. Και την πήρανε κάποια μέρα και την πήγανε πιο έξω, στον κάμπο, είναι εκεί μια εκκλησία την οποία την λένε, Αγ. Στέφανος λέγεται, και είχαν ανοίξει έναν λάκκο έτσι και της λέει «Κάτσε κάτω!» Μια ωραία κοπέλα...! Ψηλή, καλή...! Εγώ ήμουνα μικρή αλλά επειδή είχα την θεία μου εκεί, τον αδερφό του πατέρα μου, πήγαινα και την ήξερα, πολύ καλά. Μια κούκλα ήτανε. Και φιλήσυχοι άνθρωποι. Πρώτα όλοι ήμασταν έτσι, όλος ο κόσμος. Και τελικά, οι αντάρτες εκείνοι οι κακοί, θάβανε και σκοτώνανε, πιάσανε μια μεγάλη πέτρα και όπως κάθισε χάμω το κορίτσι της την βάλανε από πάνω και τη λιώσανε την κοπέλα. Και κάποιος που έκοβε τις ελιές του, γιατί εμείς έχουμε πολλές ελιές στους κάμπους μας, είναι όλο ελιές. Πεύκα, τέτοια, δεν έχουμε, μόνο ελιές έχουμε και αμπέλια. Κι έκοβε τις ελιές και μπήκε επάνω. Δεν τον είδανε ότι ήτανε. Τους είδε, όλα τα είδε! Κάνανε πολύ κακά πράγματα. Αυτή ποτέ δεν έκανε τίποτα. Καθάριζε εκεί που ήταν οι Γερμανοί, ένα γραφείο, ξέρω 'γω, τι είχανε εκεί...

Δεν έκανε κανένα κακό! Γι αυτό λέω δεν υπάρχει χειρότερο.

(Σύζυγος)- Και κάποιον άλλονε, επειδή ήταν κι εκείνος Βασιλικός, είχε και χοντρικής πωλήσεως μαγαζί, είχε τα χρήματά του. Εμείς είμαστε οικογένειες, ας πούμε του τάδε, οικογένεια! Μεγάλες οικογένειες, τώρα μιλάμε. Και τελικά, τι κάνανε; Πήγαν το βράδυ, κι ο άνθρωπος είχε την καρδιά του. Και συμπεθεριάζαμε, γιατί ο αδελφός της μητέρας μου είχε πάρει την αδερφή της γυναίκας του. Και γνωριζόμαστε. Γιατί όλοι εμείς γνωριζόμαστε. Τώρα άμα ρωτήσεις «Του Νικολάου η Μαρία», θα σου πούνε. Πού κάθομαι, πού καθόμαστε. Τέλος πάντων. Και τελικά τον πήρανε τον άνθρωπο και τον πήγανε προς τα βόρεια, γιατί κοιμόμαστε έξω, ο κόσμος όλος, όπως και το είπε ο Κώστας προηγουμένως. Και είχαν ανοίξει έναν λάκκο και τον εβάλανε μέσα κι αρχίσανε να τον εχώνουνε ζωντανό, τον άνθρωπο. Ένας πολύ καλός άνθρωπος. Και οι δικοί μας οι άλλοι, μόλις το είδαν αυτό το θέαμα, από τις ταράτσες που κοιμόντουσαν, γιατί όλοι είχαμε όπλα, είχαν όλοι. Δώσ' του, δώσ' του, παίρνει σφαίρες και φοβηθήκανε και τον αφήσανε. Και πήγαν ύστερα οι γείτονες, εκεί που....

(ΒΣ) Είχανε όπλα κι από δω κι από κει!

(ΚΜ) Όχι! Τα όπλα τα είχανε κρυφά οι δικοί μας. Οι δικοί μας είχανε κρυφά, στο σπίτι τους. Και μεις είχαμε, του πατέρα μου τα σπαθάκια, που ήτανε... πώς τους λένε; Τέλος πάντων, τώρα ... Αξιωματικός!

(ΝΣ) Αξιωματικός, στρατιωτικός;

(Σύζυγος)-Σχολή Ευελπίδων!

(ΝΣ) Μάλιστα

(Σύζυγος)-Και τελικά τα είχαμε όλα αυτά, κι ακόμα πρέπει να τα 'χει ο αδερφός μου. Και μόλις ακούσανε τους πυροβολισμούς, τον αφήσανε. Και έζησε ο άνθρωπος. Και είχε και την καρδιά του. Σκεφτείτε τι κακία οι Ελασίτες, που είχανε όλοι αυτοί οι αντάρτες! Δεν ξέρω γιατί!

(ΒΣ) Δεν θυμάστε όμως και καμιά ιστορία ανάποδη; Δηλαδή, να 'χουνε κυνηγήσει και κανέναν ...

(ΚΜ) Κοιτάξτε να σας πω!

(ΒΣ) ... απ' την άλλη! Εμφύλιος είναι, ε;

Αυτά γίνονται και στις δύο παρατάξεις!

(ΒΣ) Έτσι.

(ΚΜ) Μην πάρουμε μονόπλευρα τα πράγματα! Έτσι; Όταν, γι' αυτό είπα, γι αυτό είπα ότι δεν υπάρχει χειρότερο πράγμα από τον εμφύλιο πόλεμο.

(ΒΣ) Μάλιστα.

(ΚΜ) Δεν μπορείς να ξεχωρίσεις, ας πούμε, φίλος, αδελφός, δεν πα να 'σαι ό,τι θέλεις! Τελείωσε! Εγώ σας λέω, αυτό το παιδί...

(Σύζυγος)-Τα 'χει ζήσει, τα ξέρει!

(ΚΜ) Μου λέει «Έχε χάρη...» μου λέει «... που είσαι ξάδερφος του Θανάση, αλλιώς...» μου λέει «... θα σε σκοτώνα!» Με το όπλο στο χέρι! Με το όπλο στο χέρι! Ξέρεις τι θα πει αυτό; Κι ήταν ένα παιδόπουλο σαν και μένα. Δεν ήτανε κανένας μεγάλος, δηλαδή! «Έχε χάρη..» μου λέει «... που 'σαι ξάδερφος του Θανάση αλλιώς ...» μου λέει «... θα σε καθάριζα!» Δηλαδή φτάνεις σ' αυτό το σημείο, δεν ξέρεις από ποιον να φυλαχτείς! Ούτε φιλία, ούτε αδελφοσύνη. Εδώ απ' το Χαλάντρι, πόσους είχανε πάρει έτσι, άδικα τους σκοτώσανε και τα λοιπά, πόσους είχανε πάρει! Ποιος ήξερε, δηλαδή... Και τους χωροφύλακες, και άλλον και οι μεν και οι δε, δηλαδή. Δεν μπορείς, ας πούμε, τώρα να πούμε και αυτό, δεν μπορείς να βρεις άκρη σ' αυτά τα θέματα μέσα! Όταν υπάρχει ένας εμφύλιος, όταν υπάρχει το μίσος κι η κακία, δεν βρίσκεις άκρη! Κι από μένα κι από σένα! Και οι δύο παρατάξεις, δεν μπορώ να πω ότι και η άλλη, ας πούμε, που λέγανε με τους τσολιάδες και τα λοιπά, ότι ήσαν ακέραιοι! Έτσι; Να μην παίρνουμε μονόπατα τα πράγματα. Γι' αυτό λέω ότι δεν υπάρχει χειρότερο πράγμα από τον εμφύλιο..., ο Θεός να μας φυλάξει, να μην ξανασυμβεί αυτό το πράγμα, να μην το δοκιμάσετε. Δεν υπάρχει χειρότερο πράγμα από τον εμφύλιο!

(ΒΣ) Εσείς δηλαδή ζήσατε και στο Χαλάντρι, ένα μέρος του εμφυλίου και στην Ελευσίνα!

(ΚΜ) Ε, βέβαια! Και στην Ελευσίνα, βέβαια! Βέβαια!

(ΒΣ) Πότε παντρευτήκατε; Ποια χρονιά;

(ΚΜ) Παντρευτήκαμε...

00:42:33 : Η επιστροφή των στρατιωτών από το αλβανικό μέτωπο.

(Σύζυγος)-'Όταν τελείωσε ο πόλεμος, Κώστα, τι έγινε; 'Όταν τελείωσε ο πόλεμος;

(ΚΜ) Δεν κατάλαβα;

(Σύζυγος)-'Όταν τελείωσε ο πόλεμος που γυρίζαν οι φαντάροι ξυπόλητοι, κάτι πόδια τόσα... πρησμένα...

(ΚΜ) Α! Θα το πούμε κι αυτό! Λοιπόν!

(Σύζυγος)-Εσείς ήσασταν μικροί.

(ΚΜ) 'Όταν ήμασταν, αυτό που λέει τώρα, αφού άνοιξε αυτή την ιστορία...

(Σύζυγος)-Αφού ετοιμάζανε το σπίτι μου, το πατρικό μου σπίτι είναι στην Παλιά Εθνική Οδό.

(ΒΣ) Στα Μέγαρα, βέβαια, ναι.

(Σύζυγος)-Κοντά στο γήπεδο, απέναντι [Ακατάληπτο] 'Άλλος δρόμος δεν υπήρχε για να πάει στην Πελοπόννησο! Μόνο αυτός ο δρόμος! Και περνάγαν όλοι οι φαντάροι από κει. Με κάτι πόδια τόσα πρησμένα... νηστικοί..., έτσι... ήτανε... δεν μπορούσα να τους βλέπω! {-Λέτε όταν έπεσε το Αλβανικό μέτωπο;} Ναι, ναι! Το Αλβανικό...

(Σύζυγος)-Από τον πόλεμο! Που γυρίζανε οι φαντάροι.

(ΚΜ) Τα μπερδεύεις ... όπως τα λες τώρα...

(Σύζυγος)-Οι φαντάροι που γυρίζανε... και η μητέρα μου είχε ένα μεγάλο «λεβέντη» που λέμε εμείς, που 'κανε τους τραχανάδες, γανωμένο, ωραίο, καθαρό, και το είχε γεμίσει κρασί! Κι άλλο ένα το είχε γεμίσει με νερό! Και 'γω με την αδερφή μου, την πιο μικρή, η οποία έχει πεθάνει, με ποτήρια και με μια κανάτα, παίρναμε νερό και δίναμε στους φαντάρους που γυρίζανε! Και είχε η μάνα μου ζυμώσει στο φούρνο ψωμιά, δεν ξέρω αν ξέρετε εσείς, στο φούρνο, γιατί εμείς ζυμώναμε, είχαμε πολλούς εργάτες, στο εργοστάσιο, στο σπίτι..., στα κτήματα... και έκοβε ψωμί έτσι η μάνα μου ... [Ακατάληπτα] ...και τελικά δίναμε ένα κομμάτι ψωμί στο φαντάρο, η αδερφή μου έπιανε ελιές και τους έδινε μια φούχτα, και η άλλη μια, η Μαρίνα, μια γειτόνισσα, έριχνε κρασί! Το βαρέλι αυτό δεν άδειασε ποτέ! Αν πιστεύετε! Γιατί εμείς βάζαμε, είχαμε κρασιά για τους εργάτες! Γιατί δεν πίναμε κρασί. Ο πατέρας μου είχε πεθάνει νέος, τριάντα έξι χρονών! Συγνώμη Κώστα.

(ΒΣ) Μετά θα μας πείτε και σεις την ιστορία σας!

(ΚΜ) Πιάνουμε πολλή τη συζήτηση, τώρα και πάμε πολύ μακριά!

(ΒΣ) Δεν πειράζει! Θα κάνουμε μια συνέντευξη και με σας!

(ΝΣ) Ωραία! Συνεχίζουμε τώρα με το... με τον πόλεμο, θυμάστε κάτι άλλο χαρακτηριστικό πλην του εμφυλίου. Θυμάστε κάτι άλλο μέσα από τον πόλεμο; Κάποια άλλα περιστατικά; Εκεί στην Ελευσίνα..., αφού τον ζήσατε εκεί εσείς!

00:45:08 - Βομβαρδισμοί στη Ελευσίνα

(ΚΜ) Με τους βομβαρδισμούς που είχαμε...

(Σύζυγος)-...τους φαντάρους!

(ΚΜ) ...από τους Εγγλέζους είχαμε, με τους Εγγλέζους που βομβαρδίζανε τους Γερμανούς, δηλαδή, είχαμε, ξέρετε τώρα, ήτανε το αεροδρόμιο εκεί πέρα κι είχαμε αυτό το φόβο και τον τρόμο, ας πούμε, Και μια φορά ήμασταν, ήτανε κάτι γνωστοί, φίλοι εν πάση περιπτώσει, και ήταν ένας ο οποίος ήτανε πολύ βλάσφημος! Και μια στιγμή που ήμασταν μαζί, είχαμε κρυφτεί κάπου τώρα, σ' ένα από λαμαρίνες, τέλος πάντων, αν ήταν δυνατόν να φυλαχτούμε εκεί! Και άρχισε αυτός να λέει «Χριστέ μου και Παναγιά μου, βοήθα!» «Ρε!» του λέω «... τώρα του λες Χριστέ μου και Παναγιά μου κι άλλες φορές βλαστημάς..!» του λέω! «Τώρα βρήκες να μου το πεις κι εσύ αυτό!» λέει. [Γελάει] Πάντως...

(Σύζυγος)-Αυτοί που ερχόντουσαν και τους αγκαλιάζανε τους Γερμανούς;

(ΚΜ) Άσ' τα τώρα, μην προχωρήσουμε τώρα εκεί πέρα! Άσε τώρα! Περάσαμε πολλές δυσκολίες τότε. Και στην Κατοχή με τους Γερμανούς ... Δύσκολες μέρες περάσαμε!

00:46:05 - Όταν παντρεύτηκαν-Η επιστροφή στο Χαλάνδρι

(ΚΜ) Μετά.... επιστρέφω πάλι εδώ στη γειτονιά μας στο Χαλάντρι, σας λέω πώς έγινε το προξενιό με τις ξαδερφάδες της, είχαμε γνωριστεί και από την εκκλησία και μας τα κανόνισαν και παντρευτήκαμε την κυρία...

(ΒΣ) Ποιά χρονιά παντρευτήκατε;

(ΚΜ) Ορίστε;

(ΒΣ) Ποιά χρονιά παντρευτήκατε;

(ΚΜ) Το '55.

(ΒΣ) Το '55.

(ΚΜ) Χίλια εννιακόσια πενήντα πέντε. Δηλαδή είχαμε κάνα χρόνο περίπου, όχι, λιγότερο, αρραβώνα, ας πούμε, και μετά παντρευτήκαμε εδώ, ας πούμε, πολύ ωραία, το σπίτι δεν ήταν όπως είναι αλλά το φτιάξαμε πάντα, βέβαια, μετά...

00:46:40 - Το εργαστήριο υποκαμίσων στην Αθήνα

(ΚΜ) Εγώ... εργαζόμουνα τότε... [Παύση] Εργαζόμουνα τότε σ' ένα κατάστημα. Στην Αθήνα, εμπορικό κατάστημα.

(Σύζυγος)-Στην Αιόλου.

(ΚΜ) Και.... στην Αιόλου. Εκεί στην Αγία Ειρήνη κοντά. Εκεί και έκανα και τον υπάλληλο, ας πούμε, αλλά έκανα και τον κόφτη, γιατί φτιάχνανε και πουκάμισα. Και 'γω ήξερα κι έκοβα πουκάμισα και τα λοιπά, και μας τα ράβανε εκεί, καλά ήμουν, καλά περάσαμε.

(Σύζυγος)-Κάναμε και μαγαζί μετά στην Αθήνα... και δουλεύαμε μαζί!

(ΒΣ) Α! Ωραία!

(ΚΜ) Κάναμε και εργαστήριο δικό μας, ας πούμε, στην οδό Κολοκοτρώνη εκεί... Ε!

(ΝΣ) Τι αντικείμενο; Τι κάνατε;

(ΚΜ) Πουκάμισα.

(ΒΣ) Πουκάμισα!

(ΚΜ) Πουκάμισα.

(Σύζυγος)-Παραγγελίες!

(ΚΜ) Παραγγελίες, πουκάμισα. Καλά ήτανε. Ε, δύσκολα, ας πούμε, δουλεύαμε και οι δυο και τα λοιπά! Τέλος πάντων, παντού υπάρχουν δυσκολίες.

00:47:32 - Οικογενειακή κατάσταση

(ΒΣ) Κάνετε παιδάκια;

(ΚΜ) Μια κόρη έχουμε.

(Σύζυγος)-Έχασα το πρώτο μου και ύστερα δύσκολα όλα τα πράγματα! Οι γιατροί δεν είχανε τα μέσα που 'χουνε τώρα!

(ΚΜ) Μην προχωρήσουμε τώρα...

(ΒΣ) Δεν πειράζει, δεν πειράζει!

(Σύζυγος)- Έχουμε μια κορούλα...

(ΒΣ) Ωραία!

(ΚΜ) Μια κόρη έχουμε και μια εγγόνα!

(Σύζυγος)-Τώρα σκουπίζει έξω!

(ΒΣ) Ωραία! Να σας ζήσει!

(Σύζυγος)-Μου σκουπίζει έξω. Την οποία την λένε Κυριακή κι αύριο γιορτάζει.

(ΒΣ) Μμμ! Να την χαίρεστε! [Ακατάληπτα]

(Σύζυγος)–Μένει από πάνω, της πεθεράς μου.

(ΒΣ) Ναι, ναι. Ωραία!

(ΚΜ) Στάσου Μαρία να ρωτήσουν μην [Ακατάληπτο]

00:48:07 - Πώς ήταν το Χαλάνδρι-Τα μαγαζιά-Το κλίμα

(ΒΣ) Πώς πηγαίνατε τότε, για πείτε μας λίγο για το Χαλάνδρι, μετά τον πόλεμο, τι θυμόσατε για το Χαλάνδρι;

(ΚΜ) Λοιπόν, εγώ να σας πω πώς ήτανε παλιά το Χαλάνδρι. Όπως σας είπα, εκεί που είναι η Εθνική Τράπεζα, ήταν εκεί το κατάστημα το... το Κέντρο, ας πούμε, του Καστρίτση! Ο οποίος αυτός είχε τον κινηματογράφο. Κι όλη η αυλή, ας πούμε, εκεί μπροστά απ' την Εθνική Τράπεζα ήτανε κινηματογράφος θερινός. Εκεί πηγαίναμε όλα τα παιδιά, σας είπα πιο μπροστά ότι, που πήγα... δεν πήγα στον κινηματογράφο και καθόμουν και χάζευα και με κρεμάσανε κι άλλο, εν πάση περιπτώσει. Είχαμε καλή γνωριμία, είχα γνωριστεί με καλό κόσμο εκεί πέρα, επειδή πηγαίνανε και στην εκκλησία... Ε,ε,ε... εκεί που είναι τώρα Αγίας Παρασκευής στη γωνία και Βασιλέως Γεωργίου λέγεται; Παπανδρέου λέγεται τώρα, ήτανε ένα ωραίο μαγαζί, σαν σούπερ μάρκετ, ας πούμε, το «ΛΟΥΞ»! Που λέγαμε. Το «ΛΟΥΞ»! Παντοπωλείο. Κι είχε απ' όλα τα πράγματα. Ήταν αυτό, πιο πάνω ήταν του Κόκκινου το μπακάλικο, κι εκείνο μεγάλο μπακάλικο, Χαλαντραίος ο Κόκκινος, κι ένα άλλο πάλι ήτανε πιο κάτω. Πιο κάτω, πίσω από τον Άγιο Νικόλαο, απ' το Ιερό του Αγίου Νικολάου, λιγάκι αριστερότερα, προτού βγούμε στην οδό Σωκράτους, ήτανε το χασάπικο του Κατσανδρή! Παλιός Χαλαντραίος αυτός, ήτανε το μεγάλο χασάπικο του Κατσανδρή. Δίπλα από κει πέρα ήταν ... ο φούρνος του Σακαλή! Του Σακαλή ο φούρνος, δεν ξέρω αν τον έχετε ακούσει τον Σακαλή καθόλου. Ήτανε ο φούρνος του Σακαλή! Αυτά ήτανε από τα μεγάλα μαγαζιά, δηλαδή. Αυτό, το άλλο του Κόκκινου, και το «ΛΟΥΞ». Ήταν τα μεγάλα μαγαζιά αυτά του Χαλαντρίου, δηλαδή. Ήτανε μεγάλα μαγαζιά αυτά. Κάνανε δουλειά εκεί και είχε καλό κόσμο. Τότε ερχόταν πάρα πολύς κόσμος εδώ στο Χαλάντρι επειδή ήτανε... τότε ήτανε ξερό το κλίμα κι ερχότανε ο κόσμος, πολύς κόσμος, εδώ στο Χαλάντρι. Μετά δεν ξέρω πώς έγινε αυτή η αλλαγή της ατμόσφαιρας και βρέθηκε υγρασία εδώ στο Χαλάντρι. Δεν ξέρω πώς έγινε αυτό! Τα πεύκα τα πολλά, δεν ξέρω. Κι άρχισε να φεύγει ο κόσμος. Ενώ παλιά, προπολεμικά, ερχότανε πάρα πολύς κόσμος εδώ στο Χαλάντρι.

00:50:32 - Το τούνελ της Ρεματιάς

(ΚΜ) Εδώ πιο πάνω, ακριβώς στο δρόμο αυτό που ανεβαίνουμε επάνω, ήτανε ένα τούνελ, που ..., δεν το 'κανα εγώ αυτή τη διαδρομή, που έβγαινε στη σπηλιά του Νταβέλη, λέγανε. Από δω.

(ΒΣ) Απ' τη ρεματιά!

(ΚΜ) Έμπαινα εγώ, είχα μπει μέσα αλλά δεν προχώρησα πολύ, φοβόμουνα!

(ΒΣ) Μάλιστα.

(ΝΣ) Πού ήτανε, στη ρεματιά ήταν αυτό το τούνελ;

(ΚΜ) Πριν απ' τη ρεματιά! Η ρεματιά είναι σκεπασμένη τώρα, αλλά είναι πιο εδώ στο δρόμο τώρα που είναι τώρα ο δρόμος είναι!

(ΒΣ) Ναι.

(ΚΜ) Εκεί ήταν αυτό! Αλλά μπήκα εγώ...

(Σύζυγος)-Μικράς Ασίας;

(ΚΜ) Όχι καλέ, εδώ μπροστά μας, ποιας Μικράς Ασίας; Εγώ μπήκα μέσα, ας πούμε, αλλά δεν προχώρησα πολύ, φοβόμουνα. Αλλά λέγανε, ότι πάει μέχρι τη σπηλιά του Νταβέλη! Στην Πεντέλη, ας πούμε, επάνω 'κει. Δεν ξέρω αν ήτανε λόγια ή αυτά, ας πούμε, εκεί πέρα.

(ΝΣ) Για το υδραγωγείο που υπάρχει εδώ;

(ΚΜ) Ναι, αυτό, δεν το ξέρω εγώ. Το ξέρω ότι υπήρχε από τότε! Απ' ότι μου 'λεγε η μητέρα μου, υπήρχε εδώ πιο πάνω εδώ νομίζω κι έτρεχε λέει το νερό τόσο άφθονο, ας πούμε, όπως μας το περιέγραφε, έφευγε πολύ ορμητικό, το νερό. Μάλλον από την Πεντέλη ερχότανε.

00:51:34 - Τα πηγάδια

(ΚΜ) Δεν υπήρχαν τότε υδραγωγεία και ΟΥΛΕΝ και τέτοια και τα λοιπά, ας πούμε. Τότε απαραίτητο ήταν τα πηγάδια. Είχαμε πηγάδια. Όπως εδώ υπάρχει ακόμα το πηγάδι, εδώ απέναντί μας.

(ΝΣ) Νερό, πότε ήρθε στην περιοχή εδώ;

(ΚΜ) Δεν το θυμάμαι πότε ήρθε. Δεν το θυμάμαι. Δεν το θυμάμαι. Μα είχαμε τα πηγάδια εδώ. Τώρα ποια χρονολογία ήρθε το νερό, δεν το θυμάμαι. Βάλανε τη βρύση, είχαμε τις βρύσες, πολύ καλά ήμασταν, δηλαδή.

(Σύζυγος)-Είχανε πηγάδια και...

00:52:01 - Εικόνα του μεταπολεμικού Χαλανδρίου

(ΝΣ) Μετά τον πόλεμο πόσα σπίτια ήταν εδώ πέρα και πώς ήτανε η εικόνα, ας πούμε, εδώ της γειτονιάς;

(ΚΜ) Εδώ προ του πολέμου, που μας λέτε τώρα, ας πούμε, και μετά, ε,ε,ε όταν μέναμε στην άλλη γειτονιά, από κει, είχε έρθει ένας και είχε πάρει ένα σπίτι, κάτω στη Λεωφόρο Κηφισίας εδώ και στην ... και στην Καρελά, ας το πούμε έτσι. Στη γωνία. Εκεί τώρα είναι κάτι σπίτια καλλιγραφία. Είχε έρθει εκεί ένας που είχε μπακάλικο, κι είχε φτιάξει ένα σπίτι εκεί πέρα. Και λέγαμε «Πο, πο, πο,!» Μας φαινότανε μακριά από 'κει πάνω! Λέγαμε «Πο, πο,

μακριά που ήρθε αυτός ο άνθρωπος, μες στην ερημιά!» Πού ξέραμε εμείς ότι θα γινότανε τέτοιο πολιτεία εδώ! «Μες στην ερημιά...» λέγαμε «...ήρθε αυτός ο άνθρωπος!» Μας φαινόταν πολύ μακριά από 'κει μέχρι εδώ κάτω. Γιατί δεν υπήρχε άλλο σπίτι τίποτα από δω. Ήτανε όλο χωράφια, αμπελώνας. Καταλάβατε; Εδώ εμείς τα παιδιά ερχόμασταν όλοι, παίζαμε ξέρω 'γω και τα λοιπά, ούτε φόβο, ούτε τίποτα! Το μόνο φόβο που είχαμε...

(Σύζυγος)- Στο «Υγεία» ήτανε οι πατάτες!

00:53:00 - Ο μόνος φόβος των παιδιών «οι Εβραίοι»

(ΚΜ) Το μόνο φόβο που είχαμε, μας λέγανε οι γονείς μας ότι «Θα σας πιάσουν οι Εβραίοι, θα σας βάλουν στην κούνια και θα σας πιούνε το αίμα!» [Γέλια] Αυτό ήταν ο φόβος! Δεν είχαμε άλλον φόβο! «Θα σας πιάσουν οι Εβραίοι, θα σας βάλουν στην κούνια και θα...»

(ΝΣ) Πού ήταν οι Εβραίοι; Ποιοι Εβραίοι;

(ΚΜ) Καλέ, ψέματα μας έλεγαν! Μας φοβερίζανε!

(ΝΣ) Ο μπαμπούλας...

(ΚΜ) Ναι, τι άλλο να μας πούνε! Αυτό ήταν ο φόβος. Από ξύλο δε! Άφθονο! Όσο θέλεις!

00:53:25 - Διασκέδαση μετά τη συνταξιοδότηση

(ΝΣ) Τη δεκαετία του '50 εδώ πώς ήτανε; Μετά τον πόλεμο, εδώ η γειτονιά;

(ΚΜ) Ε, ήτανε καλά, δεν είχαμε, μετά από τον πόλεμο, είχαμε ταχτοποιημένα τα πράγματα, δεν είχαμε τίποτα.

(ΝΣ) Υπήρχανε σπίτια πολλά;

(ΚΜ) Ήτανε, ήταν τα σπίτια, ήτανε, αυτά ήτανε. Βέβαια δεν ήταν όσα είναι τώρα, και ας πούμε έτσι όπως τα απέναντι, ξέρω γω και τα λοιπά, αλλά υπήρχανε σπίτια. Εδώ πιο πάνω, που πάμε προς τον «Εγκέφαλο», από 'κει, ήταν ένα υψωματάκι, σε ένα μικρό λοφάκι, το οποίο υπάρχει ακόμα, και πηγαίναμε έτσι, ερχόνταν κάτι φίλοι μου από την Αθήνα, παρέα και πηγαίναμε εκεί και τραγουδάγαμε!

(ΝΣ) Το βουναλάκι που λέγαμε!

(ΚΜ) Ναι εκεί το υψωματάκι εκείνο! Ήταν τόσο δηλαδή ωραία! Δεν υπήρχαν και σπίτια τίποτα από κει πέρα και λέγαμε διάφορα, τραγούδια χριστιανικά, ό,τι ξέραμε, ας πούμε. Ήτανε ησυχία και ήταν πάρα πολύ ωραία.

(ΒΣ) Έτσι άλλη διασκέδαση, αργότερα... πού πηγαίνατε, στον κινηματογράφο... σε κανένα ταβερνάκι...

(Σύζυγος)-Στην εκκλησία πήγαινε.

(ΚΜ) Εγώ, εγώ, δεν είχα έτσι πολύ, ας πούμε, έτσι... έξοδο, βγαίναμε κέντρα και αυτά, που πηγαίνανε. Δεν είχα ποτέ τέτοιες παρέες, ας πούμε.

(Σύζυγος)-Είχε κοπεί από δω! Ήτανε όλο πάνω!

(ΚΜ) Εγώ επειδή, ας πούμε, πήγαινα στην εκκλησία, όπως σας είπα από μικρός, κι είχα μείνει εκεί πέρα και είχα πάρει αυτή τη γραμμή. Δεν είχα παρέα, έτσι, με άλλα παιδιά, ξέρω 'γω. Εν τω μεταξύ, επειδή εγώ, μην πω μεγάλη κουβέντα, ορισμένες οικογένειες δεν ήσαν καλοί και τα παιδιά κάνανε [Ακατάληπτα] ...πηγαίνανε στο Φάληρο για μπάνιο! Μικρά παιδιά! Σκεφτείτε δηλαδή, πώς ήταν από τους γονείς τους! Λοιπόν, κι επειδή η μάνα μου με πρόσεχε, δεν ήθελε να φτάσω σ' αυτό το κατάντημα, με είχε σε κάποιο περιορισμό! Όχι περιορισμό, με συμβούλευε δηλαδή! Εν τω μεταξύ...

(Σύζυγος)-Γι' αυτό έγινε και καλός!

(ΚΜ) ... επειδή εν τω μεταξύ....

(ΒΣ) Αργότερα, όμως, έτσι...., όταν παντρευτήκατε, μετά... , έτσι, πηγαίνατε για μπάνιο, από δω ...

(ΚΜ) Καλά μετά πηγαίναμε, όπου μπορούσαμε, πηγαίναμε.

(ΒΣ) Δηλαδή, έχουμε ακούσει απ' τη γειτονιά!!

(Σύζυγος)-Κοίταξε, έχουμε σπίτι στην Κινέττα! Που είναι κοντά στη θάλασσα. Στην Παλιά Εθνική Οδό. Ακριβώς!

(ΒΣ) Ναι,ναι.

(Σύζυγος)-Οπότε πηγαίναμε από κει. Ύστερα πηγαίναμε στα Μέθανα. Οι εκδρομές, πηγαίναμε! Ου, ου, ου! Έχω γυρίσει όλη την Ελλάδα!

(ΚΜ) Πηγαίναμε σε πολλές εκδρομές πηγαίναμε. [Ακατάληπτα] ... πηγαίναμε σε πολλές εκδρομές.

(Σύζυγος) Έχει σε οκτώ ή εννέα χώρες, έξω, έχει πάει! Αλλά εγώ μεγάλωνα το παιδί μου. Δεν πήγα πουθενά!

(ΚΜ) Έχω πάει Ρωσία, Σιγκαπούρη, Τσεχοσλοβακία.....

(Σύζυγος)-Καλά, μην τα λες.

(ΒΣ) Μόνος σας;

(ΚΜ) Ορίστε;

(ΒΣ) Μόνος σας;

(ΚΜ) Όχι μόνος μου!

(ΚΜ) Εγώ εργαζόμουν στον ΕΟΜΕΧ. Δεν ξέρω αν τον λένε ΕΟΜΕΧ. Έχει... τώρα τον κλείσανε. [-Πριν ανοίξετε το μαγαζί; Ή μετά;] Όχι! Μετά! Κοιτάξτε να σας πω. Ήμουν στο μαγαζί. Δεν πηγαίναμε πολύ καλά. Είχα έναν άνθρωπο, Θεός σχωρέστον! Τον μνημονεύω πάντοτε, πολύ καλός, ο οποίος ήταν και πρόεδρος στο Βιοτεχνικό Επιμελητήριο. Ήταν πολύ καλός πελάτης, με πλήρωνε καλά ο άνθρωπος, και του έλεγα «Κύριε Κώστα, θέλω να με βάλεις σε εργοστάσιο...» που έκανε εκκλησιαστικά. Καμπάνες, πολυελαίους και τέτοια. Κι είχε και κατάσταση. Του λέω «Μπορείς να με βάλεις στο κατάστημά σου ή στο εργοστάσιο. Όπου θέλεις! Γιατί δεν πάμε καλά στη δουλειά!» Γιατί, κοιτάξτε, δουλεύαμε και οι δυο. Είχαμε και κορίτσια, και πληρώναμε και τα κορίτσια και 'μεις μέναμε ρέστοι! Δύσκολα τα φέρναμε. Και είπαμε να το σταματήσουμε. Τέλος πάντων. Θεός σχωρές τον άνθρωπο, και μ' έβαλε στον ΕΟΜΕΧ αυτός ο άνθρωπος. Ο ΕΟΜΕΧ τότε λεγότανε ΚΕΒΑ, Κέντρο Βιοτεχνικής Αναπτύξεως. Το οποίον αυτό πήρε την ονομασία, Ελληνικός Οργανισμός Μικρομεσαίων Μεταποιητικών Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας. Κρατικός οργανισμός. Ήτανε σαν... ιδιωτικού δικαίου, δημόσιος οργανισμός με σχέση ιδιωτικού δικαίου, ήτανε. Ήμασταν πάρα πολύ καλοί, ήμουν πολύ ευχαριστημένος! Εκεί εργαζόμουν, εργάστηκα είκοσι χρόνια, εκεί. Πήρα καλά, ήμουν πάρα πολύ καλά...

(ΒΣ) Πότε πήγατε εκεί, θυμάστε; Ποια χρονιά, έτσι, περίπου.

(ΚΜ) Το '71..., '71 νομίζω, τότε. Έμεινα, είκοσι χρόνια εργάστηκα εκεί. Πολύ καλά ήμουν. Αλλά, ήμουν πάρα πολύ προσεκτικός στην εργασία μου, δεν είχα, ας πούμε έτσι..., γιατί ήτανε πολλοί που κάνανε τον έξυπνο! Νέα Δημοκρατία, ΠΑΣΟΚ! Λοιπόν, ερχόταν η Νέα Δημοκρατία, εσύ που έλεγες για το ΠΑΣΟΚ σε βγάζανε στην άκρη. Γιατί να δώσεις δικαιώματα; Ερχόταν ύστερα η Νέα Δημοκρατία και σ' έβγαζε. Δηλαδή, έχουμε κι αυτό το κακό. Μην εκδηλώνεσαι! Εγώ δεν εκδηλώνόμουν καθόλου. Ήμουν στη δουλειά μου πολύ προσεκτικός, κι ήμουν αγαπητός σε όλους, και είδα... ήμουν, σε καλή..., ήμουν πολύ καλά, δηλαδή...

(Σύζυγος)- Ήτανε ένας, γιατί ήτανε και ο πιο μεγάλος.

(ΚΜ) Ήμουν, ήμουν πάρα πολύ καλός στην εργασία μου, ήμουν πολύ προσεκτικός, δεν έδινα δικαίωμα σε κανέναν. Εν πάση περιπτώσει, πρόσεχα όσο ήταν δυνατόν να μην ...

(Σύζυγος)- Του δώσανε τρεις μισθούς, του δώσανε όταν έφυγε.... Επαίνους!

(ΚΜ) Να 'μουν συνεπής στην εργασία μου όσο μπορούσα.

(ΒΣ) Τι κάνατε εκεί, με τι..., το αντικείμενό σας...

(ΚΜ) Σαν υπάλληλος, ας πούμε. Στο γραφείο.

(ΒΣ) Ναι.

(ΚΜ) Στο γραφείο ήμουν. Και ήμουν, ας πούμε και στο..., ήτανε Πρόεδρος η Παπανδρέου, Γενικός Διευθυντής ήτανε ο Λάμπρου [Ακατάληπτο], κι εκείνος του ΠΑΣΟΚ ήτανε, αλλά ήμουν πάρα πολύ καλά. Και ήμουν στα γραφεία εκεί, ας πούμε, εν πάση περιπτώσει... Όταν έφυγα από κει, μου δώσανε ένα χαρτί, ας πούμε, έναν έπαινο, ας πούμε, δεν ξέρω που το 'βαλε η κυρία, ότι ήμουν σαν καλός υπάλληλος, ξέρω γω, και τα λοιπά, το οποίο δεν ξέρω που το 'βαλε, και δεν μπορώ να το βρω. Σαν έπαινο δηλαδή, μου δώσανε τρεις μισθούς σαν, ας πούμε, αναγνώριση ως καλός υπάλληλος και τα λοιπά,

ήμουνα πάρα πολύ καλά. Καλά ήμουνα και μάλιστα ευχαριστημένος, πάρα πολύ καλά. Και... γι' αυτό λέω, Θεός σχωρέστον γι' αυτόν τον άνθρωπο που μ' έβαλε στην εργασία αυτή, σε ό,τι ήτανε, γιατί με τα πουκάμισα δεν βγαίναμε! [Ακατάληπτα]

(Σύζυγος)-Κάθε εβδομάδα να πάρουνε λεφτά... Τα ένησμά του,

(ΚΜ) ακόμα έχω ένησμα, να φανταστείς! Έλα, Μαρία...

(Σύζυγος)-Τα κορίτσια, τα κορίτσια που είχαμε. Ναι, δεν τ' αδικήσαμε, ποτέ! Γιατί; Έτσι δεν είναι; Άδεια η τσέπη μας, αλλά ήμαστε καθαρό πρόσωπο!

(ΚΜ) Τέλος πάντων...

(Σύζυγος)-Τον εργάτη εμείς τον πληρώνουμε!

(ΚΜ) Έλα τώρα!

(Σύζυγος)-Και παραπάνω!

(ΒΣ) Εντάξει!

(ΚΜ) Αυτές είναι περιττολογίες! Δεν χρειάζεται να λέμε....

(Σύζυγος)- Όχι, είναι σωστά, όμως!

(ΒΣ) Κάτι άλλο;

(ΝΣ) Εγώ δεν έχω κάτι άλλο να ρωτήσω! Θέλω να μου πείτε λίγο για τη ζωή στο Χαλάνδρι, πότε συνταξιοδοτηθήκατε; Μετά τη σύνταξη.

(ΚΜ) Μετά τη σύνταξη... πότε; [Διακοπή] Εκεί στην εργασία, μετά την εργασία, πήρα τη σύνταξη το... πότε την πήρα;

(ΝΣ) το '90;

(ΚΜ) Το '90, '91; Τότε, εκεί τότε την πήρα τη σύνταξη. Ήμουνα πάρα πολύ καλά, πήρα καλό εφάπαξ. Σας λέω, μου δώσανε τρεις μισθούς, σαν καλός υπάλληλος, δηλαδή σαν ανταμοιβή, σαν έπαινο, δηλαδή, μου δώσανε κι ένα..., πού το 'βαλε η κυρία, δεν ξέρω, ένα αυτό, ας πούμε, έπαινο, ένα χαρτί με υπογραφή από τον Πρόεδρο και από τον Γενικό Διευθυντή και τα λοιπά... Ήμουνα καλός, ήμουνα προσεκτικός στην εργασία μου, δεν έδινα αφορμές, ούτε για πολιτικά, ούτε..., σας λέω, ας πούμε, ερχόταν το ΠΑΣΟΚ, λέγανε εναντίον της Νέας Δημοκρατίας. Ερχότανε η Νέα Δημοκρατία τους πέταγε στην άκρη. Ε, δεν είναι καλό αυτό το πράγμα! Κλεισ' το στόμα σου και κάνε τη δουλειά σου και μην μιλάς καθόλου!

(ΝΣ) Πώς ζήσατε μετά, ζήσατε ως Χαλανδραίος δημότης, έτσι;

(ΚΜ) Στο Χαλάνδρι ήμουνα, τι...

(ΝΣ) Πόσο άλλαξε το Χαλάνδρι μέσα στα τελευταία αυτά χρόνια; Πώς ζείτε στο Χαλάνδρι; Σας αρέσει η ζωή; Πώς άλλαξε;

01:01:53 - Μετά τον πόλεμο το Χαλάνδρι έφτιαξε πάρα πολύ-Περιστατικό στον κινηματογράφο της Πλατείας

(ΚΜ) Το Χαλάνδρι... [Παύση]... μετά από τον πόλεμο έφτιαξε πάρα πολύ. Και σας λέω, κι ο Άγιος Νικόλαος ήτανε μεγάλη, πιο μεγ..., εκεί που είναι τώρα το προσκυνητάρι, μέχρι εκεί ήτανε. Μετά έγινε η επέκταση μπροστά!

(ΒΣ) Ναι.

(ΚΜ) Είχαν ένα καμπαναριό, το οποίο ήταν έξω και ανεβαίναμε τη σκάλα. Ξύλινο δηλαδή, ας πούμε, ήταν αυτό, κι ανεβαίναμε και χτυπάγαμε την καμπάνα. Μετά κάνανε, πήρε, έγινε, την πολυτέλεια, το καλό, δηλαδή, αυτό που έγινε μέσα στην εκκλησία. Τα μαγαζιά που υπάρχουνε, υπήρχαν και τότε, ας πούμε. Ήτανε, σας λέω το..., τότε ήτανε με τον Καστρίτση, αυτός ήταν ο πρώτος και καλός, ας πούμε, εκεί πέρα που είχε και τον κινηματογράφο και είχε και το εστιατόριο.

(ΒΣ) Υπήρχε και άλλος κινηματογράφος. Απ' την άλλη, απ' την πλατεία Δούρου.

(ΚΜ) Ναι, κι από κει είχε άλλον κινηματογράφο. Να σας πω τώρα να γελάσετε. Τα παιδικά χρόνια, δηλαδή, ε; Είχε έρθει μια θεία μου από την Ελευσίνα, και την πήρε ο πατέρας μου να πάνε στον κινηματογράφο. Εκεί στην πλατεία Δούρου. Εγώ τώρα, δεν ξέρω, το άκουσα; Δεν ξέρω πώς έγινε, και μένα μ' αφήσανε στο σπίτι, οι κύριοι, και σηκώθηκαν και φύγανε! Εγώ ξυπνάω τη νύχτα, δεν τους είδα εκεί, φαίνεται θα το άκουσα, δεν ξέρω τώρα, μικρός ήμουνα, παίρνω ένα κερι, παίρνω και σπέρτα μαζί μου, κοιτάζτε, παιδικό μυαλό, ε; Λέω άμα σβήσει το κερι, ν' ανάψω τα σπέρτα. Και πήγα λοιπόν, πάνω στην πλατεία Δούρου και φώναζα «Μαμάαα!» Μόλις άκουσε η μάνα μου, «Πο, πο,..!» λέει «... ο Κώστας ειν' αυτός!» Πού μου 'κοψε το μυαλό μου, να πάρω και σπέρτα μαζί μου! Κοίταξε τώρα, παιδικό μυαλό! Λέει η μάνα μου «Μια φορά αξιώθηκα να πάω στον κινηματογράφο!» Δεν ξαναπήγε! Δεν ξαναπήγε, η καημένη! [Γέλια] Ήμουνα λίγο ζιζάνιο!

01:03:48 - Το Δημοτικό και το Γυμνάσιο

(ΒΣ) Να σας πω... εκεί ήτανε και το πρώτο Γυμνάσιο Χαλανδρίου, κάπου εκεί, το θυμάστε καθόλου;

(ΚΜ) Ναι, ναι!

(ΒΣ) Πήγατε εσείς στο Γυμνάσιο;

(ΚΜ) Όχι δεν πήγα στο Γυμνάσιο. Εγώ πήγα μέχρι το Δημοτικό, πήγα πριν τον πόλεμο, δηλαδή, έβγαλα την πέμπτη δημοτικού, μετά πάει, έπιασε πόλεμος...

(ΒΣ) Αλλά θυμάστε καθόλου το Γυμνάσιο; Άλλους φίλους σας που πηγαίνανε.

(ΚΜ) Βέβαια! Το Γυμνάσιο, εκεί που είναι το ΙΚΑ τώρα, είναι το σχολείο, είναι ακόμα εκεί ένα σχολείο. Ήταν το Γυμνάσιο εκεί πέρα, ήταν γυμνάσιο εκεί! Και πιο κάτω ήταν κι άλλο Γυμνάσιο. Αλλά εγώ δεν πήγα καθόλου στο γυμνάσιο. Μέχρι το δημοτικό πήγα, μέχρι την πέμπτη δημοτικού, μετά έπιασε ο πόλεμος, φύγαμε από 'δω...

(ΒΣ) Ναι, ναι, ναι.

(ΚΜ) Μπερδευτήκαμε.

01:04:24 : Το τρένο-Μετακίνηση προς Αθήνα

(ΒΣ) Μάλιστα. Και εγώ μια άλλη ερώτηση έχω, αν θυμάστε. Το τρένο το θυμάστε;

(ΚΜ) Πολύ καλά!

(ΝΣ) Για πείτε μας λιγάκι....

(ΚΜ) Το θυμάμαι από τον Πειραιά και πήγαινε στο Λαύριο. Πήγαιναν σταφίδες στο Λαύριο, για να κάνουνε...., και παίρνανε και σταφίδες, πηγαίνανε στου Δουζένη, δεν ξέρω αν το ξέρετε του Δουζένη; Το ξέρετε;

(ΒΣ) Ναι, ναι.

(ΚΜ) Στη Μαρμαριώτισσα, απέναντι, που είναι;

(ΒΣ) Ναι, ναι, ναι.

(ΚΜ) Και κάνανε εκεί πέρα οινόπνευμα, κρασί, ξέρω 'γω, τι κάνανε. Εμείς τώρα τα πιτσιρικά τι κάναμε. Πηγαίναμε και σκίζαμε τα σακιά και παίρναμε τη μαύρη σταφίδα! Παιδιά, ε; Παιδική... Κάναμε και κάτι άλλο. Παίρναμε τις πρόκες τις μεγάλες που είναι στα μαδέρια, που βάζουν, τις μεγάλες τις πρόκες και τις βάζαμε επάνω στις γραμμές. Μόλις πέρναγε το τρένο, τις ίσιωνε τις πρόκες αυτές, τι πρόκες; Ολόκληρα αυτά ήτανε... και τις κάναμε κοπίδι για τον Καραγκιόζη!

(ΒΣ) Α,α,α!

(ΝΣ) Τι εννοείται κοπίδι, δηλαδή, τι κάνατε; Τι κόβατε; Τις φιγούρες;

(ΚΜ) Παίρναμε τις φιγούρες, όπως είναι αυτό και τις κάναμε, και τις κόβαμε, και κάναμε τον Καραγκιόζη, κάναμε τον Καραγκιοζοπαίχτη!

(ΝΣ) Και δίνετε παράσταση, παίζατε δηλαδή....

(ΚΜ) Ε, παίζαμε! Παιδιά ήμασταν και κάναμε τον Καραγκιόζη, παίζαμε παιδιά! Εγώ έκανα και 'γω τον Καραγκιοζοπαίχτη!

(ΒΣ) Εδώ στη γειτονιά;

(ΚΜ) Εδώ στη γειτονιά μας! Όχι εδώ, στην άλλη γειτονιά ήμασταν.

(ΒΣ) Στην άλλη ακόμα.

(ΚΜ) Στην άλλη γειτονιά. Μετά ήρθαμε από δω...

(ΒΣ) Με το τρένο ταξιδέψατε ποτέ;

(ΚΜ) Πολύ! Πηγαίναμε στον Πειραιά... Καλά ήτανε. Είχε έρθει και τότε, δεν θυμάμαι ποια χρονολογία, είχε έρθει και η «Power». Δεν ξέρω αν την θυμόσαστε, μια εταιρία «Power» με κάτι λεωφορεία...

(ΒΣ) Την είχα ακούσει.

(ΚΜ) ... και ήτανε και τα αυτοκίνητα δημοσίας χρήσεως, τα ιδιωτικά μάλλον ήταν αυτά, που είχαν από πίσω την πόρτα, και τα λέγαμε «του ταλίρου» γιατί εκείνα παίρναν ένα τάλιρο! Και για Φάληρο έπαιρνε εφτά δραχμές; Δεν ξέρω... Κι αυτά τα λέγαμε «του ταλίρου»! Το αυτοκίνητο «του ταλίρου»!

(ΝΣ) Ήταν πιο φτηνό!

(ΚΜ) Ναι! Δεν ξέρω γιατί! Και πηγαίναμε στην από πίσω την πόρτα, κι ανεβαίναμε από πίσω.

(ΒΣ) Και πηγαίνατε στο Κέντρο, στην Αθήνα...

(ΚΜ) Στην Αθήνα, ξέρω γω, και πηγαίναμε στον Πειραιά. Εγώ είχα πάει, είχα ταξιδέψει πολλές φορές με το τρένο στον Πειραιά. Πήγαινε από τον Πειραιά, πήγαινε στο Λαύριο, απάνω. Αυτή ήταν η διαδρομή του.

(ΒΣ) Ναι. Μάλιστα.

(ΚΜ) Δεν ξέρω τι άλλο θέλετε.

(ΝΣ) Και στην Αθήνα, στη δουλειά σας, πώς πηγαίνατε;

(ΚΜ) Με το λεωφορείο.

(ΝΣ) Με το λεωφορείο.

(ΚΜ) Με το λεωφορείο, βέβαια. Με το λεωφορείο.

(ΝΣ) Το οποίο το παίρνατε επάνω, από την πλατεία Χαλανδρίου;

(ΚΜ) Όχι, εδώ, εδώ το παίρναμε.

(ΝΣ) Α! Από την Κηφισίας!

(ΚΜ) Εδώ, ναι. Και πρώτα ήταν εδώ κοντά τα λεωφορεία, δεν ήταν.... πολύ κοντά μας ήταν τα λεωφορεία.

01:07:01 - Η δικτατορία του '67

(ΒΣ) Εγώ κάτι ακόμα... Αν θυμάστε την περίοδο της δικτατορίας. Όταν κηρύχθηκε, έτσι η δικτατορία, αν θυμάστε κάτι απ' αυτή την περίοδο, αν σας έχει μείνει κάτι.

(ΚΜ) Εγώ τότε δεν κάθισα πολύ εδώ, πήγαμε στην Ελευσίνα. Πήγαμε στην Ελευσίνα.

(ΒΣ) Λέω τώρα, την... το '67, ναι!

(ΚΜ) Α, τώρα την...

(ΝΣ) Με τον Παπαδόπουλο!

(ΒΣ) Το '67 με τον Παπαδόπουλο.

(ΚΜ) [Βήχει] Να σας πώ! Απ ό,τι εγώ ξέρω τουλάχιστον, δεν ξέρω πώς θα το πάρετε, υπήρχε ησυχία! Υπήρχε έλεγχος στην αγορά! Εγώ θυμάμαι, όλη η αγορά κάτω στην Αθήνα, στα χασάπικα, ήτανε αστυνομικοί και είχανε πλάστιγγες. Κι έπαιρνες το κρέας σου και σ' έπιανε και σου 'λεγε «Ζύγισέ το!» Κι αν πιάνανε κανέναν ότι ήταν ελλιπές το ζύγι και τα λοιπά, τον «προστιμεύανε» αμέσως! Δηλαδή, υπήρχε μια καλή, ας πούμε, δεν υπήρχε η ασυδοσία, όπως υπάρχει τώρα, δεν ξέρω τώρα, ελευθερία... Υπήρχε κάποια προσοχή, δηλαδή, υπήρχε κάποιος φόβος, ξέρω 'γω. Να πετάξεις τσιγάρο έξω απ' το αυτοκίνητο; Και να σε βρούνε; Κάηκες! Να πετάξεις απ' τ' αυτοκίνητό σου, να πετάξεις τσιγάρο και να σε βρούνε; Σε γράψανε αμέσως, χωρίς δεύτερη κουβέντα! Υπήρχε κάποια ησυχία, ας πούμε, δεν είχαμε, ας πούμε, έτσι... Πρώτα, πρώτα τότε, υπήρχε εργασία παντού! Υπήρχε ησυχία, δεν υπήρχε φόβος! Εγώ τουλάχιστον, απ' τον εαυτό μου θα το πω, ζούσαμε κάποια, δηλαδή, πώς να σας πω! Υπήρχε ησυχία, ρε παιδί μου! Υπήρχε αφθονία! Ό,τι ήθελε το 'βρισκες! Εγώ το λέω για τον εαυτό μου, δεν ξέρω οι άλλοι τι θα πούνε.

(ΝΣ) Ναι, εσείς πώς το βιώσατε;

(ΚΜ) Εγώ το έζησα...

(ΝΣ) Εσάς ρωτάμε!

(ΚΜ) Εγώ τα έζησα έτσι, ούτε μιλάω κομματικά, ούτε μιλάω..., εγώ μιλάω όπως, όπως τα έζησα! Δεν μιλάω ούτε κομματικά ούτε τίποτα, ας πούμε. Έτσι, να μην παρεξηγηθούμε κιάλας! Να μην πούμε ότι με την δικτατορία, χούντα, και τούτα και 'κείνα κι αυτά τα πράγματα! Εγώ δεν τα ξέρω αυτά, ούτε τα σκέφτομαι τα πράγματα. Εγώ σας λέω πώς έζησα και πώς ήταν τα πράγματα, τότε, επειδή με ρωτάτε. Πρώτα, πρώτα είχαμε ησυχία!

01:09:15 - Για το Πολυτεχνείο

(ΒΣ) Και μετά το Πολυτεχνείο, όμως...

(ΚΜ) Μην μπλέξουμε εκεί!

(ΒΣ) Να μην μπλέξουμε. Ό,τι θυμάσαι εσύ!

(ΚΜ) Γιατί άμα μπλέξουμε εκεί δεν θα βρεις άκρη! Όχι δεν θυμάμαι! Δεν θα βρεις άκρη! Όχι δεν θυμάμαι! Θυμάμαι πάρα πολύ καλά! Ξέρετε Δεν βρίσκεις άκρη σ' αυτά τα πράγματα! Δεν μπορώ να πω ότι φταις εσύ! Γιατί εσύ θα μου πεις ότι φταις εσύ, δεν φταίω εγώ! Καταλάβατε; Δυστυχώς σ' αυτά τα πράγματα δεν βρίσκεις άκρη!

(ΒΣ) Εσείς όπως θέλετε!

(ΚΜ) Δεν βρίσκεις άκρη, σ' αυτά τα πράγματα! Γι' αυτό όσο μπορούμε, τ' αποφεύγουμε. Ύστερα που λένε ότι σκοτωθήκαν! Εγώ λέω αυτό! Πόσοι σκοτωθήκαν στο Πολυτεχνείο! Εγώ

δεν ξέρω καν... Μόνο αυτός, ο έξυπνος, που ανέβηκε επάνω στην πόρτα του Πολυτεχνείου, να σταματήσει το τανκς. Μα είσαι λογικός; Ανεβαίνει να σταματήσει το τανκς; Είναι λογική αυτή; Δεν ξέρω κανέναν άλλον να σκοτώθηκε στο Πολυτεχνείο. Δεν ξέρω.

(ΒΣ) Δεν περίμενε ότι...

(ΚΜ) Ε, μα! Είναι πράγματα αυτά τώρα δηλαδή; Δηλαδή 'κάναν και κάτι παράλογα πράγματα, όπως τότε και τώρα που σκοτώνουν τον έναν με τον άλλον. Μην μπλέξουμε εκεί, γιατί δεν θα βρούμε άκρη σ' αυτά τα πράγματα. Θα μπερδευτούμε χειρότερα.

(ΒΣ) Δεν ήτανε λίγο παράλογο να πάει το τανκς στην πόρτα του Πολυτεχνείου;

(ΚΜ) Τώρα, μην μπερδευόμαστε εκεί!

(ΒΣ) Εντάξει!

(ΚΜ) Γιατί σας λέω δεν θα βρούμε άκρη! Το ποιος φταίει και ποιος έδωσε εντολή και τούτα και 'κείνα.... Κανείς δεν τα ξέρει αυτά τα πράγματα. Αυτά είναι σκοτεινά, είναι πράγματα που τα ξέρουν οι μεγαλύτεροι, που και κείνοι ακόμα δεν τα ξέρουν καθαρά. Σ' αυτά εγώ δεν μπορώ να σας πω τίποτα, γιατί δεν μπορώ να ... Δηλαδή, μπορώ να παρεξηγηθώ κιόλας! Εγώ μπορώ να τα βλέπω στραβά κι ανάποδα! Εγώ το μόνο αυτό που ξέρω τότε, ότι υπήρχε εργασία, ότι υπήρχε ησυχία, ότι υπήρχε η αφθονία στα πράγματα, δεν υπήρχε, ας πούμε, η κακομοιριά και η μιζέρια που θέλεις τώρα να φας και τίποτα! Και δουλειές υπήρχαν παντού! 'Όπου..., παντού, δηλαδή, υπήρχε εργασία, δηλαδή, δεν ήμασταν, ας πούμε, τελείως ξεκάρφωτοι. 'Υστερα υπήρχε κάποια συστολή μες' την εργασία, ας πούμε, μέσα στα... παντού, δηλαδή. Υπήρχε κάποια, κάποιο νοικοκύρεμα, κάποια σοβαρότητα εν πάση περιπτώσει. Δεν ξέρω τώρα, τουλάχιστον εγώ έτσι τα 'ζησα, έτσι τα βλέπω, έτσι τα είχα ζήσει! Δεν ξέρω αν πέφτω κι έξω, μπορεί να πέφτω κι έξω, να μην είναι σωστά κι αυτά που λέω. Αλλά εγώ έτσι τα έζησα. Καλό είναι να μην γίνονται αυτά τα πράγματα, όπως το προείπα, γιατί χειρότερο πράγμα από τον εμφύλιο κι απ' αυτή την κατάσταση δεν μπορεί να γίνει, μέσα σε μια πατρίδα, σ' ένα έθνος. Μπορεί να είμαστε ενωμένοι; Αλλά δυστυχώς έχουμε στο αίμα μας εμείς οι Έλληνες, φαίνεται, εδώ ο Κολοκοτρώνης που θυσιάστηκε για την πατρίδα, και τον βάλανε στη φυλακή! Πήγατε να δείτε πού ήτανε φυλακισμένος ο Κολοκοτρώνης; Στο Ναύπλιο; Που δεν .. του άξιζε αυτού του ανθρώπου εκείνη η φυλακή; Πέστε μου, το άξιζε; Που τον εχώσανε εκεί μέσα; Που θυσιάστηκε ο άνθρωπος; Λοιπόν; Έτσι είναι το αίμα το ελληνικό, δεν μπορούμε να συνεννοηθούμε και να μονιάσουμε! Δεν ξέρω γιατί! Δεν ξέρω γιατί!

(ΝΣ) Ωραία! Λοιπόν, αν δεν θέλετε κάτι άλλο να μας πείτε, εμείς δεν έχουμε να σας ρωτήσουμε...

(ΚΜ) Εσείς να με ρωτήσετε! Εσύ, εγώ τι άλλο να σας πω; Πολλά είπα!

(ΝΣ) Δεν έχουμε κάτι άλλο...

(ΚΜ) Πολλά είπα!

(ΒΣ) Ευχαριστούμε πολύ!

(ΝΣ) Ευχαριστούμε πάρα πολύ για τη συνέντευξη!